

КЪЫРЫМ – МИЛЕТ!

БАТАН – ДЕВЛЕТ!

Шиирлер джыйынтыгы

Симферополь
2018

ББК84-5(Крмтат)
К93

К93 **Къырым – Миллет! Ватан – Девлет! Шиирлер джыйын-
тыгъы** / тертип эткенлер: **Бекир Мамут, Сейран Ибраим.** –
Симферополь: ИП Рубинчук, 2018. – 192 с.

ISBN 978-5-6041000-2-8

ББК84-5(Крмтат)

«Къырым» газетинде 2014–2017 сенелери дердж олунгъан отуз муэллифнинъ чешит ичтимаий мундерижде, чешит бедийи шекильде, чешит назмий севиеде язылгъан, амма оларны мытлакъ Ватан-Къырым севгиси ве къайгысы, къараман миллетнинъ фаджиалы такъдири ве парлакъ келеджеги мевзусы бирлештирейиджи олгъан эсерлерден тертип этильген бу джыйынтыкъ джематымыз ичюн меракълы олур, деген уюмтемиз.

К93 **Крым – народ, Родине – государственность!
Избранные стихотворения** / составители: **Бекир Мамут,
Сейран Ибраим.** – Симферополь: ИП Рубинчук, 2018. – 192 с.

ISBN 978-5-6041000-2-8

ББК84-5(Крмтат)

Данный сборник вобрал в себя опубликованные в газете «Къырым» в 2014–2017 гг. произведения гражданской лирики тридцати авторов. Эти работы разного социального содержания, различной художественной формы, разного поэтического уровня, но объединены неизменной темой горячей любви к Родине – Крыму и искренних переживаний за неё, темой драматичной судьбы народа и видения его прекрасного будущего.

ISBN 978-5-6041000-2-8

© Мамут Б., Ибраим С., составители, 2018
© ИП Рубинчук, 2018

Эдебиятымызнынъ Итираз девир

Миллий эдебиятымыз тюрк дюнъясында энъ къадимийлерден бири танылгъаны белли. Онынъ – тек тасдиқлангъан – секиз асырлыкъ тарихы олгъанынен берабер, зенгин мундериджеси, озьгюн истидатлы иджаткярлары да биз ичюн гъурур сезмеге эсас бере.

Къырым миллий эдебиятынынъ кечмишини алимлеримиз бир къач: Къадимий (яхут умумтюркий, Дешт-и Къыпчакъ), Монгъол ишгъали ве Алтын Орду, Ханлыкъ, Къара юзйыллыкъ (запт этюв фаджиасындан сонъки бошлукъ), Уянув (яхут «Терджиман»), Советлер, Сюрюнлик, Авдет киби девирлерге больмектелер.

Девирлернинъ бу адлары белли бир шартлылыкъны ташыса ве арадаки йыллар базыда баягъы фаркълы олса да, олар чокъ эмиетли тарихий вакъиалар ве адиселерге эсаслангъанлары ачыкъ-айдын корюне. Онынъ ичюн бир къач девирде фаалиет косътерген эдиплер олгъанына тааджиПЛенмеге ер къалмай.

Бойле ал яызджыгъа сербестлик муити яратылмасы ава киби зарур олгъаныны шубесиз исбатлай. Мисаль ичюн, Советлер, Сюрюнлик девирлерде къатты, тоталь незарет, «ичтимаий сымарыш», шевкъатсыз цензура шараитинде чалышып, аз олса да, Авдет йылларыны корьгенлерине озьлерини бахтлы сезген эдиплеримиз, миллий менфаатымыз талапларына бутюнлей джевап берген эсерлерни къуванып язгъанларынынъ шаатлары олдыкъ.

Бу ерде Шамиль агъа Алядин ве онынъ 1990 сенелерининъ биринджи ярысында «Кремльнинъ къурбанлары», «Я ваш царь и бог» (сёз сырасы, олар ильк сефер «Къырым» газетинде дердж олундылар) адлы эсерлерининъ озю косътермекте: тек ойле, яни сербест, мустакъиль фикир юрсетильген алда яызджынынъ истидаты барып Юдже Танъры эдие эткен керчеклик сынъырларына ете ве акимьет, сиясий кетишат, насылдыр фиркъа менфаатына дегиль де, толусынен ачылып, джемиетке, бутюн халкъына семерели хызмет этмекте. Къалгъаны исе – суныйлик, табийисизлик.

2014 сенеси Къырымда юзъ берген ве онынъ асыл халкъына, эвлятларына невбеттеки агъыр сынав олгъан вакъиалар къоджа-

ман ве терс денъишмелерге алып кельдилер. Бу дарбенинъ бир уджу эдебиятымызгъа эндирильди.

Нетиджеде, бир сой къалем саиплери, бельки де сакъынып, бельки де, не акъкъында, насыл мевзуда язаджагъыны бильмей, суустылар; дигерлери бир шей олмагъаны киби, сиясеттен тыш олгъан маиший-медений мевзу ичерсинде сакъландылар; даа башкъалары эвельден сечип алынган, телюкеден четте олгъан лирик ёнелишлерини раат-раат девам эттилер.

Ниает, даа бир такъым къалем тепреткен ватандашларымыз вазиетнинъ залымлыгъы, хавфлыгъы, акъсызлыгъынен тесирлендилер ве, эсаслы, сагълам эмоцияларгъа берилип, оны къабул этип оламай, чешит – кими догърудан-догъру, публицистик къыймет кесювлернен, кими темсиллер иле, яни бедий образлар яратып, кими кинаелер севиесинде, фельсефий умумлештирмелер вастасынен акс этмеге тырыштылар.

Лякъайд олмакътан утанган, белягъа беля демектен къоркъмагъан бу сой къалемдешлеримиз арасында эм корюмли шаирлеримиз, эм матбуатта чокътан берли язып тургъан теджрибели муэллифлер, эм де, гонъюллер терс денъишмелерни ред эткен, оларда юртперверликни гъайрыдан туташтыргъан назм авескъарлары олды.

Иште, мезкюр джыйынтыкънынъ индже къапагъы астында «Къырым» муэллифлерининъ челик ираделерини саргъан даа да индже дуйгъулары, олгъан вакъиаларгъа мунасебетлери, оларны раатсызлагъан ве болюшмекни беклеген фикирлери топланылды.

Джыйынтыкъкъа кирсетильген эсерлер шиирий севије джезтинден, эбет, чокъ фаркълыдырлар. Лякин оларны бир джылт ичинде бирлештирген меслекдешлик хусусиетлери бундан эмиетлидир ве китапнынъ адында акс олунмакъта. Амма, энъ муими: эгер эдебиятшынас алимлеримиз 2014 сенеси миллий эдебиятымызнынъ янъы бир девири башланды, деген хулясагъа келеджек олсалар – джыйынтыгъымыз бунъа исбат. Девирнинъ «Итираз» ады исе делиль ола биле...

Бекир Мамут.

I КЪЫСЫМ

*Бинъ еди юз сексен учъ...
Тамырда балта...*

*Урды-йыкты серсем кучъ...
Къуртургъан алда...*

Шукри Аппаз

Миллет, Ватан ве Къырым шиарынъ олса...

Фольклор темель эм кевде – истесенъ вуджут.
Эдигенъ бар, Чоранъ бар, Кёр огълунъ мевджут.

Юрткъа севги орынеги – Арзынъ олгъанда,
Девлетчилик истегинъ, арзунъ олгъанда,

Эфсанелер, йырлардан кучъ, икмет ара,
Авджыкойлю Атанъдан ёл-ёрукъ сора.

Таджлы, тахтлы Герайлар кельсин дивангъа,
Олардаки идракъны уйдур замангъа.

Итирамнен кечмишке терендже далып,
Аттиланен фикирлеш, элини алып.

Къальбинъе пак, иляий дуйгъулар толса,
Миллет, Ватан ве Къырым шиарынъ олса,

Бу мукъаддес сырагъа тувгъан тильни къош,
Тиль олмаса – шиарынъ эмиетсиз, бош.

* * *

Макътавлардан махв олмаз Ата эзгиси.
Къаршылыккъа зар дегиль Ватан севгиси.

* * *

Тек бир къокъу иляий – Ватан къокъусы.
Тек бир къоркъу иляий – Алла къоркъусы.

* * *

Бильмирлер, кузь япрагъыдай, богъча-богъча.
Бильгилилер – суюмелеген джепте акъча.

* * *

Ташнынъ беязы – киреч, къарасы – комюр.
Айненинен Сувселянынъ арасы омюр.

* * *

Олса эдим салмакълы бир булутчыкъ
Сувсагъан юрт чёлуне, дагъ-ташына...
Олса эдим, миллетим, бир явлучыкъ
Балталангъан бахтыннынъ козьяшына!

Таптаманъыз...

«Тут мени», – дей сувда балыкъ –
Сыланаджакъ балакъ ёкъ.
«Тап мени», – деп инълей лисан –
Эшитеджекъ къулакъ ёкъ.
«Таптаманъыз», – деп ялварам
Дёнип сес ве сёзлерге –
Дымма сагъыр юреклерге,
Перделенген козьлерге.

Акъкыынъдан вазгечме

Ор-Къапум, джан-къалем,
Гъурурым ве налем.
Иншалла, олмазсынъ
Корюмсиз ертоле!

Шимальнинъ хышымлы,
Шиддетли яшыны
Эгдирди эгильмез
Гъурурлы башынъны.

Инълетип, титретип
Денъизни – къараны
Кечмишке савурды
Шейтантой хораны.

Ярында ёкъ ишинъ.
Барлыгъынъ – кечмишинъ.
Не айынъ джоштура,
Не догъа кунешинъ.

Ор-Къапум, Ор-Къапум
Талийи хор къапум!
Акъкыынъдан вазгечме, –
Талап эт, сор къапум!

* * *

Сойкъырымнынъ ренки къою.
Чагъанасыз «эджель тою».
Озь-озюне башташ олып,
Къатып къалгъан баба кою.

Джам, кирамет парчалары –
Къаткъан козьяш тамчылары.
Сокъур къую. Эки дирек
Ве первасыз якъын-эрек.

О, Яшлыкъкъа ашыкъа

Шаир Ш. Селимнинъ сёнмез хатырасына

Ёл беринъиз Ашыкъкъа,
О, Яшлыкъкъа ашыкъа.
Нур урлугъы сачынъыз
Ондан къалгъан бошлукъкъа.
Къыш тёнъюльмез къышлыкътан,
Яз вазгечмез язлыкътан
Беклеменъиз Ашыкъы –
О къайтмайджакъ яшлыкътан.
Онынъ яшлыгъы айры –
Анда севгиден гъайры
Ана юртнынъ эзелий
Гъамлы, гъурурлы йыры.
Анда къырым атлары,
Чель рузгяры, отлары,
Къартал киби халкъынынъ
Къырылгъан къанатлары.
Ёл беринъиз Ашыкъкъа –
О, Яшлыкъкъа ашыкъа.
Нур урлугъы сачынъыз
Ондан къалгъан бошлукъкъа...

Таир Халил

Эки Рефат

Рефат Чайлакъ, Рефат Муслим, –
Не де гузель адлар!
Эки аддаш, эки исим –
Эр кеске белли олар.

Бири шаир, бири имам,
Эки чин ватанпервер.
Олар киби садыкъ инсан
Арамызда ёкъ етер...

Олар чюрюклерден дегиль,
Оларнынъ къальби сагълам.
Чалсын джошып «Сельсебиль» –
Олсун оларгъа байрам.

Сагъ экенде севип-сайып,
Мерхаметли олайыкъ.
Олар киби инсанларны
Шерефлемек пек ляйыкъ.

Чынъласынлар кеманелер
Ханымларнынъ къолунда.

«Алуштадан эскен еллер»
Яньгырасын санада!

Гонъюль берип чалынъ, къызлар,
Къозгъасын эски дертлер.
Бельки, агълар, бельки, сызлар
Эеджанлы юреклер.

Чалынъ, къызлар, риджа этем,
«Дертли къавал» инълесин.
Эшитсин бутюн алем,
Эки Рефат динълесин.

Юкълап къалгъан ис-дуйгъулар
Гонъюллерде уянсын.
Гъурбетликте кечкен йыллар
Козь огюнде джанлансын.

Хатырласын эки Рефат
Асрет чеккен генчликни.
Бойнумызны ургъан афат –
Сюргюнликни ве дженкни.

Мешгаль эди узакъларда
Мукъаддес юрт дуйгъусы.
Агъыр, дешет дакъкъалары
Тиз чёкмеди бириси.

Эминликнен айтмакъ ери –
Зерре къадар ёкъ шубе:
Керек олса, джанын берир
Ватан дие, миллет дие.

Эйат! Вакъыт ич токътамай,
Къартлыкъ баса, омюр бите.

Аят исе бир ань тынмай –
Янъы несиль девам эте.

Шай къурулгъан дюнья, иште,
Истер сен бинъ йыл яша.
Ватан огърунда куреш
Унутылмаз, иншалла!

Чалаберинъ, урьмет этип,
«Дертли къавал» инълесин.
Ичин-ичин козьяш тѣкип,
Эки Рефат динълесин...

* * *

Учюнджи Рефат да бар,
Сойады онынъ Чубар.
Умют – о да бойле яшар,
Миллет ичюн! – дие иш япар!

Къачмам!

Явуз душман уджюм этсе,
Ана-Юртны запт этсе –
Ватанымдан мен къачмам –
Ватанымны быракъмам.

Барлыгъым тутып алса,
Догъмуш эвимден къувса –
Ватанымдан мен къачмам,
Ят эллерге къалдырмам.

Бинъ бир беля юзь берсе,
Джеллят джангъа къаст этсе –
Ватанымны терк этмем,
Чет ильге къачып кетмем.

Ваде берип адаса,
Бала киби алдатса –
Ред этерим, алданмам,
Ватаным, сени сатмам!

Такъдир кене сынаса,
Текрар-текрар кыйнаса, –
Эпбир, Ватаным, сенден
Омюрбилля вазгечмем.

Тек бу ерде, Ватанымда,
Эджелимни беклерим.
Баба-деде топрагында
Юртум! – дие олерим.

Ялан

Ялан – зеэрли йылан,
Яваш кюлаккыа кире.
«Инан манъа, инан», –
Деп, мийинъде укум сюре.

Ерлешип, юва ясай,
Акыкыатны итеклей...
Мында о зеэр кыуса, –
Инсан кыальбин зеэрлей.

Беяз-акыны кыаралай,
Элял сютни арамлай,
Сени манъа яманлай, –
Кыавгъа-котек кыозгъалай.

Ялан севген кимселер,
Гуя дешетли джинлер,
Бири-бирини сата,
Керек исе – алдата.

Бир кимсеге ёкъ инам,
Этраф къоркъу долана.
Атта джамиде имам
Муминлерден сакъына...

Ат ойната, шень, мемнюн
Айын-оюнджы бугунь.
Ялан устюнде ялан,
Санарсынъ, ахыр заман...

Ялан яландан догъа,
Йыландан – йылан.
Ялан уютни богъа,
Онъа ярдымджы шейтан.

Базы зулум укюмран
Яланны сечип ала.
Эр бир сёзю зыр ялан,
Истер куль, истер агъла...

Сонъу олмагъан ялан
Дюньяны къаплап алды.
Не ола? Алла, аман! –
Алем шашмалап къалды.

Асырлар бою, чокътан
Яландан быкъты миллет.
Юдже раббим, не заман
Гъайып оладжакъ иллет?

Уйма ялангъа, халкъым,
Бахтлы олмакъ бар акъкъынъ.
Сабыр тюбю – бинъ алтын,
Джойма озюньни, сакъын!

Огют

Къоркъып-пысып яшама,
Арам емек ашама.
Аяма ич эмегинъ, –
Элял олсун емегинъ.
Эминликнен адым ат,
Сайма озюньни ыргъат.
Адалетни унутма,
Бир кимсени ынджытма.

Замандан къалма кери –
Ынтыл, давран илери.
Ватан огърунда куреш,
Олсун санъа халкъ дост-эш.
Бол-сал сербест нефес ал,
Миллетинъе садыкъ къал.
Ашасанъ – аша!
Яшасанъ – яша!

Къоркъу

«...Этрафым душман толу»
Халкъ йырындан

Къоркъу неден ибарет? –
Башта аджизлик, эбет.
Сонъра дешетли олюм –
Бу бизге чокътан малюм.

Джанын къоруп яшай инсан,
Эр кес ичюн джан татлы.
Эр инсаннынъ эр заман
Ичинде къоркъу сакълы.

Къоркъу инсанны эзип,
Ашалай, серсемлете.
Къанатларыны кыырып,
Къальбини мелюль эте.

Аякъ-элини багълай,
«Чыкъма эвден! – фысылдай,
– Башкъаларына бакъма,
Олар япкъанын сен япма!

Кошеде сусып отур,
Сенсиз де оладжакъ олур...».
Сюме киби – тыпкъы шай –
Инсан къальбини ашай.

Дюньяны къоркъу басты,
Бутюн ерде патлавлар...
Сокъакъларда, ер асты
Къоркъып-пысып яшайлар.

Къоркъу аякъкъа къалкъты,
Эзиетлей эп халкъны.
Онъа къаршы не керек? –
Къоркъубильмез саф юрек!

Мевлям, манъа сабыр бер

Раббим, Санъа ялварам,
Сакъла мени бетеринден.
Азат эйле, гузель Мевлям,
Баскъы, зулум эсеринден.

Сыкъынтылардан быкътыкъ.
Не тар олды бу дюнья!
Санки къафесте къушчыкъ,
Юрегим чапалана.

Аджизлик кыршавлады,
Тап нефесим тутула...
Къальбим инълеп, бугъавлардан
Сербестликке ынтыла.

Синъирлерим кергин, гуя
Кеманенинъ теллери.
Мына-мына – ичтен дуям –
Узюледжек сеслери...

Гедже-кунъдюз азап чекем,
Толып-ташты артыкъ дердим.
Мевлям, Санъа риджа этем, –
Патламасын юрегим.

Сынавлар энди етер!
Не беклей мени ярын?
Мевлям, лютфен, манъа бер
Аналарнынъ сабырын.

Къайда къалды меним бахтым?..

Сюргюнликте асрет чекип,
Санъа эр кунъ ашыкътым.
Дерья-денъиз, дагълар кечип,
Ахыр-сонъу къавуштым.

Башым джойып, куле-куле,
Санъа таба джошып чаптым.
Халкъым иле, санки селлер,
Акъып-ташып эвге къайтым.

Яшагъанда эректе,
Йыллар бою сагъындым.

Бала киби, джан-юректен
Мен бойнунъа сарылдым.

Сенинъ кениш багърынъда
Бахтым беклей, белледим.
Гедже-кунъдюз Танърыдан
Бахт-сеадет тиледим.

Йыллар кечти... Беклей-беклей,
Чапкъаладым, чекиштим.
Акъсызлыкълар эп тельчелей,
Язны кыышкъа денъиштим.

Ничюн, ничюн бойле олды?
Азап чекем эр бир адым.
Окюнч иле къальбим толды –
Озь бахтымны булмадым.

Сейле манъа, риджа этем,
Джандан татлы Ватаным:
Бельки янълыш, четтен юрем –
Къайда къалды я бахтым?..

Турналар

**«Булуттан сув ичкен
Чыдамлы турналар»**
Джемиль Кендже.

Мазун-мазун узакъ сеслер
Пенджереме сокъулды.
Санки, дерсинъ, аджджы дертлер
Коктен ерге тѣкюльди.

Азбарыма чапып чыкътым,
Къатып къалдым еримде.

Дикъкъат иле кокке бакътым –
Козюм тюшти уюрге.

Акъчилъ кокте къатер-къатер
Тизильгенлер турналар:
Арды-сыра, бирер-бирер,
Бильмем, къайда учалар.

Гуя инджи данелери,
Боюнджакъкъа ошайлар...
Гъам-кедерли сеслери
Юреклерни къозгъайлар.

Ах, турналар! Сербест кокте
Сизни корип сукъланам.
Лякин сиздай гъурбетликте
Асла яшап оламам.

Гъурбетликтен тойдым, быкътым,
Кимге дертим тѣкейим?
Ватан, дие эвге къайттым,
Энди къайда кетейим?

Акъ ёллар! Уча беринъ,
Келишмесе бизим иклим.
Бааръде кене къайтып келинъ –
Эпинъизни беклерим.

Эвде къалам мен мугъайып,
Олсун аяз, олсун залым!
Озь юртумда тарсыкъып,
Атта ольмеге разым.

Моя родословная

*«Къырым» газетинде «Кимлигимизни
озюмиз де, дюнья да бильмели»
адлы макъалени окъур экеним...*

Я не болгарин, не татарин.
Во всем я разный. Я другой.
Судьбе за всё я благодарен
За то, что именно такой.

За то, что в годы депортации,
Когда на смерть нас обрекли,
Сплотившись вместе все как нация
Мы сохранить себя смогли.

За то, что в горестной разлуке,
Испепелённые тоской,
Мы через годы, через муки
Вернулись, наконец, домой.

Я – крымец духом, крымец нравом,
Я не пришелец – это ложь!
Я сын земли своей по праву –
Ни на кого я не похож.

В моей крови и даже в генах
Вольнолюбивый зов племён,
К свободе вечное стремленье
И память давних тех времён.

Мне воздух Родины отраден,
Дышали предки им мои.
Я не болгарин, не татарин,
Я – кровь и соль родной земли!

Юрегим парча-кесек...

Миллет киби парчаланам,
Къальбим дёртке болюне.
Тарсыкъам, куюм-янам,
Океленем, окюнем.

Бири юртны терк этип,
Меджбур юре иджретте.
Экинджиси чекишип,
Асрет чеке гъурбетте.

Дигерлери йыл бою
Узлашмайлар озъара.
Темиз юрекли сою
Джан куйдюре Ватанда.

Даа бири утанмайып,
Парагъа эп сатыла.
Озюни акълы сайып,
Алем-маскъара ола.

Базылары къоркъып-пысып,
Санки къобада олар...
Догъмуш топракъта сусып,
Недир беклеп яшайлар.

Халкъ джайрады ер юзю,
Не заман бирлешеджек?!
Тыпкъы миллетнинъ озю –
Юрегим парча-кесек...

Налеи миллет

Миллет гъамлы, миллет инълей,
Индемей козьяш тёке.
Кимдендир ярдым беклей,
Кимнидир гизли сёге.

Азап-аизар чеке,
Сес-солукъсыз о агълай.
Умютле бакъып кокке,
Аллахтан имдат сорай.

Джамилерде, эвлерде
Хакъ Таалягъа ялвара.
Намаз кыла, дуа эте
Ве сырлаша озъара.

Аджиз къалды азииз халкъым,
Ким истесе кылына.
Тюбю олгъан сары алтын –
Сабыр ете сонъуна...

Зулум эп укюм сюре,
Не битмеген бу бея!
Халкъым артыкъ бичаре,
Гъалиба, омюрбилля.

Не мушкюль такъдир, Рабби,
Озь Юртунъда къул олмакъ.
Ачылмагъан гуль киби,
Ачылмайып солумакъ.

Барак

Воспоминание депатрированного крымца

В тайге, почерневший от грязи и копоты,
Без нар, без дверей деревянный барак.
Детей, стариков и женщин безропотных –
Всех нас разместили внутри, кое-как.

В нём жили до нас осужденные зеки,
Железная бочка в нём вместо печи.
Заброшенный хлам. И запахи едкие,
Вокруг ни души, хоть кричи ни кричи.

На тысячи вёрст нас леса окружали,
Болота и топь, мошкара, комары.
Медведи и волки повсюду блуждали
И днём токовали вблизи глухари.

Здесь птицы не пели, лишь сосны да ели
Гудели в ночи, в непогоду, в пургу.
Клопы, тараканы и вши со всех щелей
Как нас донимали – сказать не могу...

Барак по ночам освещали лучиной,
Смолкала тревожно во тьме детвора.
В таёжной глуши и в чащобе звериной
От страха заснуть не могли до утра.

Все мы голодали, от голода пухли
Неделю не евши, ни крошки во рту.
Отец воевал, но ни слуху, ни духу,
А мать умирала в тифозном бреду...

Поныне – на миг как прикрою глаза я,
В ушах раздаётся отчаянья плач.

За что, не пойму, я понес наказание? –
Тебя вопрошаю, усатый палач!

Вот всё, что осталось от детства в сознании,
Ни смеха, ни света – крошечный лишь мрак.
Навек я запомнил прощальный взгляд мамы
И черный-пречерный смердящий барак!

Рустем Джелил

Хайырлав ерине...

Чапа-чапа кечип кетти даа бир сене,
Умют иле къайд эттик биз Йылбашны кене.
Ялангъа баткъан девлетте умют – дермандыр,
О, дерманны таптагъан – халкъкъа душмандыр.

Душманлар исе бизде йылдан-йыл арта,
Оларны озь къолунда бир инсан тутта.
Украина халкъына сабыр ве такъат,
Акъыкъат халкъ тарафта, енъер акъыкъат.

Шу Къырымнынъ саиби кимдир, аджеба,
Нечюн огге кеталмай бизим араба?!
Къырымдан тышта яшап, курешкен халкънынъ
Ким ве нечюн Къырымда эп ашай акъкъын?!

Киевдеки Мейдандан орьнек алайыкъ,
Къоркъувны, лякъайтлыкъны силип ташлайыкъ.
Курешсиз куреш олмаз, нетидже чыкъмаз.
Далап этмеген халкъкъа кимсе къол тутмаз.

Эм йырлай, эм куреше

Руслана Лыжычкогъа

Эм йырлай, эм куреше
Джесаретли бу къадын.
Урьмет иле джемаат
Анъа йырджынынъ адын.
Мейданда тургъан сана –
Онынъ ичюн азиз ер.
Дей о: «Рухтан тюшмесек,
Омюримиз денъишер».

Догъру сёзлерни айтып,
Муим ишлерни япа,
Ёрулгъан инсанларнынъ
Къальплерине ёл тапа.
Йырджы шурет къыдырмай –
Етерлик онда шурет.
Оны пек раатсызлай
Мушкюль алдаки девлет.

Намуссыз акимият –
Адалетнинъ душманы.
Оны къабул эталмай
Руслананынъ пак джаны.
Яланджылар, хырсызлар
Догъуралар нефретин,
Халкъны ургъан милислер
Арттыралар къуветин.

Онда олгъан дуйгъулар
Гонъюлинде къайнайлар.
Онынъ киби инсанлар
Халкъкъа ялан айтмайлар.

Бу мейдангъа кельгенлер,
«Пара» дие турмайлар,
Русланадай къоркъмайып,
Акимге къол тутмайлар.

Нечюн, нечюн?

Душман къыдырмакътан башкъа
Даа не биле девлет?
Нечюн бугунь кене нишан
Къырымда бизим миллет?!
Къалгъан эр шей керегидай
Япыламы шу бугунь?
Кимге кулькю, кимге козьяш,
Кимлер ичюн той-дюгюн?!

Къырымларнынъ акъланмасы
Неге ошап кельмекте,
Нечюн кене юреклерге
Къоркъу, теляш кирмекте?!
Нечюн яшлар гъайып ола,
Апсханеге алына,
Насыл макъсат бар девлетте,
Нечюн бизге къылына?

Секизликлер

Недир бугунь юз кумюш,
Недир эки юз?
Ятлар беклеген баарь
Олып чыкъты кузь.
Тебессюмлер ерине –
Юзьлерде пешман,
Бу пешман исе энди –
Башларгъа душман.

* * *

«Биздай кучюк адамларнынъ
Къолларындан не келе?
Бизден буюк олгъанлар бар,
Олар эр шейни биле».
Бойле дие, раатлыгъын
Бозмагъанлар эп арта,
Шунынъ ичюн сюргюнликте
Олгъан ал арткъа къайта.

* * *

Акъылы олгъан инсан
Не айтса, ойлап айтар.
Шаплавуз олса исе
Халкънынъ джанын якъар.
Вазиятни анълагъан
Озюни билип, юрер.
Акъылсыз «шорбаджынынъ»
Айткъанын байракъ этер.

* * *

Беш пармакъ бир олмагъандай
Инсанлар да тыпкъы шай:
Бири даима янгъандай,
Бири тютей, яналмай.

Бири озюн огде коре,
Бири огге ашыкъмай.
Бири халкъчюн чапып юре,
Бири халкънен чыкъышмай.

* * *

Адам олмайджакъ сою
Эки дюньяда олмаз,
Сен онъа не десенъ де,
О, озюн сучлы саймаз.

Кульселер де устюнден,
Озь бильгенини япар,
Атта озь джинаетин
Башкъа бир кимге асар.

* * *

Пармакъны эмип, достум,
Шиир уйдурма,
Пармакътан сёзлер чыкъмаз,
Вакъытны джойма.
Шиир озю догъмалы,
Юректен кечип,
Керекли эр бир сёзни
Бинъ сёзден сечип.

* * *

Халкъма хызмет этеджеклер
Насыл хызмет этелер?
Нечюн халкъкъа емин берип,
Еминден вазгечелер?
Бу шейлерни къайта-къайта
Халкъ башындан кечире,
Лякин кене невбеттеки
Яланджыгъа рей бере.

Антитезислер-3

Учь адамдан зияде
Топланмакъ ясакъ,
Ясакъны бозгъанларгъа –
Юмрукъ ве таякъ.
Не де аджайип къанун
Къабул этильген,
Меркезден догъру бизге
Сув кечип кельген!

Къырымнынъ эалиси
Къанундан хошнут –
Энден сонъра тынчлыкънен
Багълай о умют.
Полислерге кене иш,
Тарсыкъмаз олар,
Бойле «дюзенден» эйи
Дуйгъулар догъар!

Сагъ олсун ве бар олсун
Бизни къайгыргъан,
Анги акъыллы ана
Оны догъургъан?
Бойле бир къач дост олса,
Душман керекмез.
Ясакъларнен яшасакъ,
Къуванч тюкенмез.

Мына бойле вазият,
Бойле шараит.
Ясакъларнынъ чокъусы
Тек бизге аит.
Оларнынъ эписини
Эсте тутайыкъ,
Олар бизге бахшыш деп,
Язып алайыкъ.

Бея янып агъласын

Башынъа бея къыдырма,
О озю сени тапар.
Мукъайтлыкътан ёрулсанъ сен,
О ёрулмайып чапар.
Бея даима даветсиз,
Селям бермейип келе.

О кельген сонъ, козьаш ола,
Къуванч арткъа чекиле.

Беянынъ огюн алмакъчюн
Бизде дуа окъула,
Сефер огъурлы олмакъчюн
«Къысмет» сёзю къошула.
Бизни беклеген беядан
Алла озю сакъласын.
Ич бир инсан агъламасын,
Бея янып агъласын.

Дёртлюклер

Теразеде чекмейип, намусларын саткъанлар,
Намуссыз къалгъан сонъра кимлер олып къалгъанлар?
Оларны бундан сонъра ким урьмет – иззет этер,
Халкъ олардан четлешсе, олар кимге «халкъым» дер?!

* * *

Башсыз атлылар киби «шахыслар» пейда ола,
Оларгъа халкъны больмекчюн вазифелер къоюла.
Олар чыкъышлар япып, халкънынъ башын кутелер,
Кене зорлукъта къалгъан халкъны арткъа итейлер.

* * *

Дёртлюклерни язмагъа пек къолай десенъ,
Ал да, язып бакъ озюнъ, эгер эплесенъ.
Дёртлюкте мундеридже терен олмалы,
О, мийинъе иш берип, эсте къалмалы.

* * *

Русларда «той генералы» ибареси бар,
Ибаре кочъме маналы, къулланмасы тар.
Эр ерде ве эр тедбирде булунгъан эрбап
Генералдай тутта озюн «унванын» акълап.

* * *

Адийликни истейим сонъки заманда
Сахтеден ёргъун гонълюм эм де яландан.
Аят не къадар джиддий олмаса олсун,
Адий шейлернен чокъча кунълерим толсун.

* * *

Апсханеге душманынъ да тюшмесин дейлер,
Апсханелерден кечип, бильген инсанлар.
Олар да бир инсан заткъа хайыр тилейлер...
Хайырны билелерми, аджеп, душманлар?

* * *

Кимнинъ ким олгъаныны заман озю косътерир:
Кимни ернен бир этер, кимни кокке котерир,
«Укумдарым мен бугунъ» – деген оппа янълышыр,
Битер бир кунъ той-дюгюн, оппа «б...н» къарышыр.

* * *

Утанмакътан хаберлери олмагъан затлар
Видждан азапларындан, санки, азатлар.
Бойлелернинъ къыйметини халкъ чекмей къоймаз,
Чюнки халкъкъа «сюрю» дие, лаф этмек олмаз.

* * *

Яхшы тюшлер корейим деп, дуа этем эр гедже,
Амма гонълюм не ис эте, козьге юкъу киргендже?
Бам-башкъа бир вазиятте уянгъан сонъ бир саба,
Гонълюм сийрек къуванмакъта,
Чюнки юртта – къарсанба.

* * *

«Алма асла акълынъа, сыкъма озюнъни,
Къабул эйле вазиятни, юмып козюнъни».
Сыкъ-сыкъ бойле насиатны берген инсанлар –
Сербестликнен сагълыкълашкъан сокъур къурбанлар.

* * *

Кимнинъ гонъюли раат, ким раат юкълай,
Вакътында ашап-ичип, сагълыгъын сакълай?
Азмы-чокъмы бойлелер – ким сайып бакъкъан?
Сайгъан бир кимсе олса – недайын сайгъан?

* * *

«Дженк чыкъаргъан инсанларнынъ нефеслери тутулсын,
Тереклернинъ тамырыдай тамырлары къурусун».
Бойле дие, къаргъай битай эр бир къанназ акимни...
Аджеба, битай къаргъышнен къурутырмы бир кимни?!

* * *

Биз бильмесек, бильгенлер бар, къайда ве не олгъанын,
Кимлер кимнинъ омюрлерин харитагъа къойгъанын
Олар дюнья дюзенини озълеричюн бичелер,
Анда-мында ер юзюнде къурбанларны сечелер.

Ич бир шей силинмеди...

«Къырым бизим», – дединъиз,
Къана, исбат этинъиз.
Эвель къайда эдинъиз,
Мында насыл кельдинъиз?

Анги кой я да шеэр
Йырынъызда анъыла,
Анги бир эждатынъыз
Асыл олып сайыла?!

Къырымнынъ ханлыгъыны
Лягъу этип алдынъыз,
Эзип, къувып халкъыны,
«Саип» олып къалдынъыз.

Тарихны къайта-къайта
Денъиштирип язасыз,
Алем бир шей бильмей деп,
Эп яланлар сачасыз.

Бизим миллет хатрадан
Ич бир шейни сильмеди,
Севимли ватанындан
Вазгечейим, демеди.

* * *

Олмайджакъ бир кимсеге
«Эшек» деп, айтмакъ мумкюн.
Онъа эм де серсемге
Фаджиа да – той-дюгюн.

Ятлар да анъладылар

Кимлер саткъын олып чыкъты,
Кимлер ватанперверлер,
Кимнинъ гонълюн хош эттилер
Кирип кельген аскерлер?
Кимлер кимнинъ байракъларын
Юрюште котердилер,
Кимлер насыл шиарларны
Кимлерге косътердилер?

Кимлер кенди намусларын
Тюшюнмейип джойдылар,
Кимлер юрткъа садыкълыгъын
Бирден силип къойдылар?
Кимлер эгилип къалдылар,
Кимлер бойсунмадылар?..
Буны тек къырымлар дегиль,
Ятлар да анъладылар.

Джесюрлерден къркърлар

Секизликлер

Къркърып яшагъан инсан,
Къркърып олип кетеджек.
Буны ис эткен душман
Гонъюльден севинеджек.
Душмангъа кършы чыккъан
Онынъ кейфини бозар.
Озюни кучлю сайгъан
Душман джесюрден къркър.

* * *

Къанун аякъ астында,
Миллет девлет къастында.
Акъ-укъукълар къафесте,
Ясакълар десте-десте.
Козю олгъан корьмекте,
Къулакълы эшитмекте.
Баскыы насыл кечмекте,
Ким бунъа не демекте.

* * *

Кимде урьмет, кимде нефрет...
Кимни, аджеп, не беклей.
Эр хызметке коре кыймет
Кесиледжек, беклетмей.
Бойсунмайып куреш эткен
Урьметтен четте къалмаз.
Миллетке кършы кеткен
Озюни акълап олмаз.

Бир укюмдарнынъ олюмине

Озю яшап, адий халкъкъа
Яшамагъа бермеген,
Агъыр хасталыкътан сонъра,
Аллагъа джанын берген.
Бизим халкъкъа не мерхамет,
Не бир яхшылыкъ япкъан,
Алтын сувлу сарайлардан
Къара ерге авушкъан.

Бу дюньяда дирек олып
Даа кимсе къалмады,
Укюмдарларны олюмден
Байлыкълар къуртармады.
Инсан олып догъгъан эр ким
Инсан олып ольмели,
Укюмдарлар сагъ экенде
Буны яхшы бильмели.

Ятлар да анъладылар

Кимлер саткъын олып чыкъты,
Кимлер ватанперверлер,
Кимнинъ гонълюн хош эттилер
Кирип кельген аскерлер?
Кимлер кимнинъ байракъларын
Юрюште котердилер,
Кимлер насыл шиарларны
Кимлерге косътердилер?

Кимлер кенди намусларын
Тюшюнмейип джойдылар,
Кимлер юрткъа садыкълыгъын
Бирден силип къойдылар?

Кимлер эгилип къалдылар,
Кимлер бойсунмадылар?..
Буны тек къырымлар дегиль,
Ятлар да анъладылар.

Файданъ тиймесе эгер...

«Не истесем, оны япам,
Къанун манъа бир капик:
Наразынынъ джанын якъам,
Джезалайым пек чабик».
Бойле дие айтмаса да,
Бойле этип, иш тута.
Онъа чокълукъ къол тутса да,
О да батакъкъа бата.

* * *

Файданъ тиймесе эгер,
Зарарынъ да тиймесин.
Яша, кетирмей кедер,
Кимсе янып-куймесин.
Бу айтымны яшларгъа
Къайта-къайта айтынъыз.
Къандай етип башларгъа
Синъсин. Сонъра бакъынъыз.

* * *

Муджизеге инанып,
Алданманъ сакъын,
О масалларда ола –
Олмай аятта.
Ола дие, гонъюльге
Алсанъыз якъын,
Корьмей, пешман этерсиз,
Агъларсыз атта.

Алдангъан кельмешекке
«Мивина»гъа къалсын кунюнь,
Этке зар олып яша.
Сен истеген акимьет
Сени алдап, чалыша.

Татлы ваделерни берип,
Ильди сени къармакъкъа.
Огге дегиль – арткъа чекип,
Атты бирден тузакъкъа.

Агъласанъ да, окюрсенъ де,
Кимсе сени динълемез.
Олюм алына кельсенъ де,
Керек иляджны бермез.

Ойламайып адым атмакъ –
Чокътан адет сен ичюн.
Бойле алда хайыр тапмакъ,
Етмез акълынъ ве кучюнь.

* * *

Адалетсиз махкемеден Алла озю сакъласын,
Къанунны бозгъан къадыгъа бир кимсе инанмасын.
Махкемеде чул тутмайджакъ сахте ишлер бакъыла,
Мальземелер ве къарарлар кунъ-эвельден языла.

«Вахшийлик», деп айтмакъ мумкюн буларнынъ эписине,
Олар бизни «къайгъыргъаны» олып чыкъа аксине.
Юкъарыдан къадыларгъа сымарышлар этиле,
Бир сымарыш ред этильмей ерине кетириле.

* * *

Сен гульгюлли козьлюкнен дюньягъа бакъсанъ,
Чокъ шейни бир тюсте корип къувансанъ,

Насыл олып корюнир санъа бастырыкъ
Я да Къырымны саргъан ренксиз акъсызлыкъ?!

Теслим олмакъ истемей
Оладжакъ шей олып кечти,
Энди нелер олмакъта?
Кимлер не макъсаткъа етти,
Кимлер нени джоймакъта?

Суаллерге эр бир миллет,
Озь джевапларын бере,
Корьгенине коре къыймет
Кесе, делиль кетире.

Бизим халкъчюн бу – мусибет,
Акъылгъа сыгъмагъан шей.
Къырымны запт эткен девлет
Бизни джоймагъа истей.

«Кечмиш олсун» – дие, миллет
Аякъкъа тургъан заман,
Япышкъандай мараз иллет,
Япышты онъа душман.

Амма халкъым рухтан тюшмей,
Рухтан тюшкен енъиле.
О, теслим олмакъ истемей,
Буны бар алем биле.

Лякъайд олып бакъмасын

Ойнагъанлар – ойнайлар, йырлагъанлар – йырлайлар,
Апсханеге тюшкенни ашалайлар, къыйнайлар.
Чокътан берли башлангъан махкемелер битмейлер,
Сучсыз ватандашларны акълап, азат этмейлер.

Гизли буйрукълар иле кырымлар якъалана,
Сахте ишлер боюнджа эписи джезалана.
Пис ниет ве пис макъсат эр адымда сезиле,
Халкъны тизге кыймакчюн ареткелер этиле.

Ойнагъанлар – ойнасын, йырагъанлар – йырласын,
Тек баскыгъа бириси лякъайд олып бакъмасын.
Эр бири озь еринде кюркмагъанын косътерсин,
Азап чеккенлерининъ рухларыны котерсин.

Секизликлер

Балта кескин олмаса, агъачны ёнмаз,
Ясакълар олгъан ерде инкишаф олмаз.
Адамларнынъ агъызын къапаткъан девлет
Эки дюнъяда тапмаз урьмет ве шурет.
Сербестликнен дженк эткен аким севильмез,
Адалетчюн курешкен миллет енъильмез.
Аким озюни улу сайып, янълыша,
Улулыкъ онъа дегиль – халкъкъа яраша.

* * *

Эждатларнынъ адлары джоюлмасын деп,
Беринъиз балаларгъа эски адларны.
Несиллер эждатларгъа ошасынлар деп,
Хатырлатынъ оларгъа улу затларны.
Кечмишни унутмайыкъ, унутмакъ олмаз,
Буны эвель-эзельден аталар айткъан.
Кечмишсиз келеджекни бир кимсе булмаз,
Бойле этип инсанны Алла яраткъан.

* * *

Ялан индже аякъларда дюнъяны бойлап кезе,
Оны кимдир бирден юта, кимдир ашыкъмай сюзе.
Озь халкъыны сюрю сайгъан девлет яланнен яшай.

Бу девлетке кьол туткъангъа «аша» деп, кемик ташлай.
Аякълары инджеликтен ялан сыкъ-сыкъ йыкъыла,
Акъикъат эртеми-кечми эпбир бир кунь ачыла.
Теэссюф ки, оны кяде чокъ беклемеге керек,
Бунъа исе даяналмай яландан талгъан юрек.

* * *

Озь тилимде шиир иле къырымларнен кьонушам,
«Юртум – Къырым, мен – къырымым»
дегенлернен анълашам.
Къырым ханлыкъ олгъан заман миллет ады не эди,
Такъма исим исе бизге къачан ве кимден кельди?
Бу такъма исимнен бизни тамыр халкъ деп, саймайлар,
Тарихны аякътан башкъа чевирмектен талмайлар.
Бу янъы асыр да, дерсинъ, кене артына къайта,
Халкъымызны явуз бир зат узакъ кечмишке ата.

* * *

Кяде вакъыт пек созула,
Кяде исе ашыкъа.
Созулгъанда, бир кимсени,
Беклеген пек тарсыкъа.
Албу исе, озь вакътында
Олып, кече эр бир шей:
Сабырсызгъа бу акъкъында
Хатырлаткъанынъ кечмей.

* * *

Не бизге, не озь халкъына
Ёкъ девлеттен бир хайыр,
Чокъ шей виран этильген сонъ
Вазиет олды агъыр.
Сефа сюрген ябанджылар
Энди агълап башлайлар,
Пешман этип, элемлерин
Гонъюллерде сакълайлар.

* * *

Не акъкъында лаф кете де,
Ненен бите эр бир иш,
Иш ерлери эксильсе де,
Наразылар ёкъ эмиш.
Эр кес яхшы яшай дие,
Башлыкъ эсабат бере,
О, келиде сувны тую,
Кимдир инанып юре.

* * *

Такъдир туюлю къолунен
Озю сечкен ёлунен
Бизни талмай етеклей,
Де охшай, де котеклей.
Такъдирге дарылманъыз,
Баладай къылынманъыз:
Такъдирни Алла бере,
Эр омюр онъа коре.

Силялар сарсытыла...

Эгер девлет пис макъсатнен
Миллетинъни къыйнаса,
Инсанларнынъ такъдиринен
«Оюнджакъ» деп ойнаса,
Озь динини кутъкенлерге
«Террорист» деп атылса,
Бабаларны балалардан
Чокъ йылларгъа айырса, –
Не этерсинъ, не дерсинъ?!
Бойсунмагъан къырымларны
Къара джедвельге алса,
Наразылыкъ бильдиргенге
Буюк джореме атса,

Халкъара анълашмаларны
Эр бир адымда бозса,
Япкъанына «япмайым» деп,
Яланлар айтып созса, –
Не этерсинъ, не дерсинъ?!

Юрташларнынъ эвлеринде
Тинтювлерни отькерсе,
Одалардаки шейлерни
Хырсызлардай тѣнтерсе,
«Не арайсыз?», – дегенлерни
Урып, ерге йыкътырса,
Девдай ОМОН хадимлери
Силяларын сарсытса, –
Не этерсинъ, не дерсинъ?!

Бизни кимдир къуртарыр деп,
Эвден чыкъмай отурсакъ,
Баскъыларгъа къулакъ асмай,
«Етер!», – деп багъырмасакъ,
Эпимизни бирер-бирер
Ашаларлар, къыйнарлар,
«Террорист» деп, «экстремист» деп,
Апислерге атарлар, –
Сонъ не этип, не дерсинъ?!

Эп токътамай джинает

Бугунъ Чийгоз, ярын исе
Ким нишан олып къалыр?
Анги бизим ватандашкъа
Арсыз къады къылыныр?
Кимнинъ ана-бабасыны
Эзип, къыйнар къасевет?
Ничюн бунъа чет къоюлмай,
Токътатылмай джинает?!

* * *

Дертли гонъюль ве юрек,
Шеньленмеге аз истек.
Себеби севги дегиль –
Акъсызлыкъ эсас делиль.

Магърур къаядай турар

Гъурурыны джоймагъан
Душмангъа хызмет этмез,
Теклифлерни ред этер,
Бунъа разылыкъ бермез.
Апске атсалар да,
Магърур къаядай турар,
Къарар сахте олгъанын
Душман юзюне айтар.

О, ялынмаз, ялвармаз,
Тёкмез козьяшын,
Душманынынъ кейфин бозар,
Агъыртыр башын.
О, кенди намусына
Леке тийдирмез,
Саткъынлар сырасына
Ольсе де, кечмез.

Махкемелер къарарына...

Он рублелик капиклернен
Толу къопкъа, пакетлер,
Санки дерсинъ, эписини
Топладылар маркетлер.
Ал бу исе ойле дегиль,
Мында терен мана бар –
Махкемелер къарарына
Къырымлар алгъан къарар.

Джезалангъан юртдашларгъа
Маддий ярдым бериле,
Юз бинълернен джоремелер
Бойле этип оделе.
Гонъюллерден къопкъаныны
Къырымлар айыралар,
Капиклерни сайгъанларнынъ
Эслерини алалар.

Айдутлыкъ

Биз, къырымлар, юзюмизни
Къапатмайып юремиз,
Кимлер къапатып юргенин
Коремиз ве билемиз.
Айдутлыкънен огърашмагъан
Миллет юзюн сакъламаз,
Асыл халкъны джояджакъны
Ич бир вакъыт акъламаз.
Бу дюньяда эр бир шейчюн
Инсан джевап бермели,
Джинаетлерни эткенлер
Буны билип юрмели.
Фаний дюньяда кечсе де,
Бакъий дюньяда кечмез
Юдже махкемеде бири
«Гуняхсызым мен», – демез.

Чанъ къакъа

Умют берген каналымыз –
Бу АТР каналы,
АТРде айдынлана
Миллетнинъ ал-эвалы.

Къырымдан тышта олса да,
Кене якъын о халкъкъа,
О баскъыгъа къаршы туруп,
«Къоркъма, халкъ», деп чанъ къакъа.

АТРнинъ яйынларын
Чокъ иллерде бакъалар,
Къырымларгъа къолтуткъанлар
Пикетлерге чыкъалар.
Душман якъан джинаетлер
Алемге белли ола,
Бу себептен онъа ишанч
Эп азлашып джоюла.

Баскъыларгъа къаршы олгъан
Акъикъат да – силядыр,
Халкъымызны къуртараджакъ
Тек бирлик ве Мевлядыр.
Иман иле ве курешнен
Гъалебе къазаныла,
Сонъра юртта сербестликке
Кениш ёллар ачыла.

Шерьян Али

Мукъаддес мекян

Бир янда Хансарай, бир ян къабристан,
Дерсинъ, сюкюнеттен токътай нефесинъ.
Зияретке келип, далгъалы истен
Тилинъ де айланмай, къапала сесинъ!..

Ханларымыз юкълай къайтып сеферден,
Бир тыныш унутып ялан дюньяны.
Кене кучъ алгъанлар мукъаддес ерден,
Сёндюрмей къалдырып бизге зияны.

Къабирлер башында раатлыкъны бозмай
Ичтен дуа окъуй бунда юрдашлар.
Хан джами устюни терк эталмай ай,
Мезарлыкъ тарафкъа эп назар ташлар.

Ат устюнде кечип омрюнинъ чокъу,
Яв къувгъан йигитлер, баш олгъан ханлар.
Джесюрликтен къоркъкъан эджельнинъ окъу,
Дженклерден зафернен къайткъан бу джанлар!

Топкъая, гуя ки, оларгъа сакъчы,
Хансарай айретте мердлер огюнде.
Юртдаш, Чюрюксувгъа дикъкъатнен бакъчы,
Сув дегиль, асретлик акъа бугунь де!..

Насыл бир къудрет бар бу мезарлыкъта,
Несильге джесарет ильмини ашлар.
Тарих тильсиз сёйлей, бизге зарлыкъта,
Талелелер къачан дерс динълей башлар?

Бу кечмиш дерслери – терен темеллер,
Сарсылмаз биналар къурмагъа эсас.
Бу бизим келеджек – солмаз эмеллер,
Терен тамыр алмакъ халкъымызгъа хас.

Ханлар къабристаны – мукъаддес мекян,
Юдже дуйгъулардан юреклер таша.
Бунда адалетке не къадар имкян,
Гъурур ве рухланув яндаш, янаша!

Кечмишлер уютнен козете бизни,
Нида кельген киби къайбирлеринден.
Эгер де унутсакъ кимлигимизни
Герайлар къалкъаджакъ къабирлеринден!..

Иса Абдураман

Саткынлыкъ

Сербест шиир

Этрафта, сафымызда
Саткынлар чокълаша, саткынлар!
Огге дегиль, эп арткъа, эп арткъа адым аткъанлар.
Озь башына мензиль сечип, ёл сечип,
Чыкълмайджакъ батакъларгъа баткъанлар...

Баба-деде бинъ йыл кутъкен
Урф-адетлер шавлесинде исинмемек – саткынлыкъ.
Тамырлары Чатырдагъгъа, къаяларгъа къадалгъан
Тувгъан тильни бийсинмемек – саткынлыкъ.
Этрафтаки гузелликке, топракъ-ташкъа,
Атта адий от-оленге баш эгмемек – саткынлыкъ.
Миллий нешир, эдебият ичерсинде
Эеджаннен, ифтихарнен кезинмемек – саткынлыкъ.

Чокълукъ дертнен, арзунен
Шиардаки язынен
Топлангъан ерге бармамакъ – саткынлыкъ.

Ярынки кунь акъкъында баш ёрмамакъ – саткъынлыкъ.
Бичареден, гъариптен къабар алмакъ – саткъынлыкъ.
Огде кеткен адамгъа аякъ чалмакъ – саткъынлыкъ.
Саткъынларнынъ титис, къара ишлерине
Лякъайд бакъмакъ – саткъынлыкъ.
Айдын ерде «Бу – мен!» деп,
Пек шашмалап, къопайып,
Мешъаль якъмакъ – саткъынлыкъ.
Халкъ акъкъындан недир юлкъуп алмакъны
ойламакъ – саткъынлыкъ.
Душман чалгъан чешит нагъме, аваларгъа
ойнамакъ – саткъынлыкъ.

Сербест, шенъ акъаяткъан
Тыныкъ ве темиз сувгъа
«Шап» тюкюрмек – саткъынлыкъ.
Адамларнынъ алдында агъызынъа эльмаз алып,
Бираз вакъыт кечкен сонъ ап тюкюрмек – саткъынлыкъ.
Фаджианы корип турып,
Тантаналар, байрам япмакъ – саткъынлыкъ.
Шубели зат коксюне
Айы, йылдызы олгъан нишан такъмакъ – саткъынлыкъ...

Сатувлар, саткъынлыкълар
Неден башлана, дерсиз.
Кимдендир кимлергедир насыл ашлана, дерсиз.
Къардашны, агъаны, татаны
Анагъа, бабагъа чакъмакътан башлана.
Сафдилъге, саф ниетлиге
Чешит ёлнен, усулнен
Къабаат такъмакътан башлана.

Расткельмеден мания, седке,
Дёне хавфлы маразгъа, дертке.
Ич токътамай, кете о огге.

Эп къабара, эп чабик осе...
Невбет келе сатмагъа якъын достны, тувгъанны,
Атта энъ азиз, энъ къыйметли инсанны...

Уфакъ-ири саткъынлыкълар бир-бирине къошулып,
Буюк саткъынлыкъкъа дёне.
Пек дешетли ялын котериле.
Душман четте ох чала, куле.
Арзулар, умютлер шатырдап яналар.
Халкъ, миллет солып, сарарып, къурып,
Ах чекмей оле!
Саткъынларны айтынъ, айтынъ, не япмакъ керекмиз?
Ярын укум чыкъар, эбет.
Вакъыт джоймай, беклемей,
Нефрет атешинде ич аямай якъмакъ керекмиз!

Енъильмезсинъ!..

Халкъыма

Нидже сатыр, шиир, дестан яздым сени юксельтип.
Балдай татлы омюримни багъышладым мен санъа.
Агъыр ёлда адым аттым, дертлеримни юк этип.
Санъа энген дарбечиктен юрегимде от яна!..

Мен зулумнынъ укюминен алсызланып чёккенде,
Сен къаршымда котерильдинъ далгъа олып, дагъ олып.
Къара кучьлер мен – гъарипни ат ерине еккенде,
Халкъым, манъа къол узаттынъ, кульген танъдай акъ олып.

Ёлларында бинъ мания, бинъ чешит сед турса да,
Ич бир заман тюшюнмединъ, халкъым,
арткъа къайтмакъны.

Душман батыр эвлядынъа дарагъачлар къурса да,
Тюшонмединъ о истеген уджуз сѣзни айтмакъны.

Къырымынъа садыкъ къалдынъ эр шараит, муитте.
Онъа севгинъ такъат берди афат уджюм эткенде.
Сезип, сусты ырылдагъан къара ит де, акъ ит де...
Бинъ дешетни бастыргъандай ираде, кучъ бар сенде.

Тиз чѣкмединъ, тиз чѣкмезсинъ сен кимсенинъ алдында.
Гъурур алдынъ юртунъдаки кокни опыкен дагълардан.
Мерамынъны денъиштирмез кумюш, эльмаз, алтын да.
Себебини озюнь киби магърур затлар анъларлар.

Енъильмезсинъ, сѣзнен зеэр къатсалар да ашынъа,
Къылыфындан чыкъсалар да санъа къыйыш бакъкъанлар.
Енъильмезсинъ, атта кокни эндирселер башынъа!
Заман шаат,
Тарихта бар.
Сени, халкъым, енъмеди,
Эм енъалмаз атта явуз фашист хачын такъкъанлар!

Айрылма!

Омюр ойле къурулгъан ки, бир шадлыкъкъа – он къайгъы.
Сафкъа пислик уджюм эте, айдынъа да ёкъ сайгъы.
Изден чыкъ! – деп, мудхиш кольге чапса биле пешинъден,
Ич бир заман дин, имандан, юдже Хакътан айрылма!
Сен озюньни дагъ беллесенъ, къырчыкъ,
къыргъа эгме баш.

Арам заткъа къол узатма, софрасындан еме аш.
Айрылсанъ да мал-мулькюнъден, амелинъден, ишинъден,
Ич бир заман къальбинъдеки юксек тахттан айрылма!

Тарихкъа бакъ, нелер корьдинъ, нелер тура огюнъде...
Эр шей кечер, сыкъынтыны сезип, пек чокъ окюнме.

Айрылсанъ да алты алтын таянчынънынъ бешинден,
Деделерден мирас къалгъан токъ топракътан айрылма!

Иса, юрттан юзь чевирген заттан чевир юзюньни.
Эр бир ерде, шараитте чын инсан биль озюньни.
Айрылсанъ да тырнагъынъдан, пармагъынъдан,
тишинъден...
Ич бир заман темелинъден – Ватан, халкътан айрылма!

Рефат Чайлакъ

Авромейдан

Авромейданны Киевде
Янукович яратты.
Евромайдан олсун дие,
Россия да таш атты.

Авромейдан догъмаз эди,
Янукович къол къойса.
Украинлер Авропагъа
Аза олып къошулса.

Къаза, бея чыкъмаз эди,
Украинлер токъ олса.
Янукович Россиягъа,
Путинге сатылмаса.

Авромейдан шашмалады:
Инсан къаршы инсангъа.
Бир-бирини огъраталар
Къанлы къаза беягъа.

Мейданджылар укюметтен
Денишмелер беклейлер.
Милислернен къавгъалашып,
Кунь сайын эп олелер.

Украинлер уяндылар.
Биз не вакъыт къалкъарыкъ!
Мейданларгъа акъ-укъукъ деп,
Эп бирлешип чыкъарыкъ?

Шашма, халкъым

Шашма, халкъым, шашмалама.
Бирлешип иш тутайыкъ.
Бизге къаршы олгъанлардан
Олды, етти, къоркъмайыкъ.

Халкъымызынъ кучь-къувети
Бирликтедир, анълайыкъ.
Бир-биримизге аркъа олып,
Акъ-укъукъ деп чапайыкъ.

Мен санъа, сен манъа аркъа.
Олсакъ кимсе енъалмаз,
Насыл къувет олса, олсун.
Башымызгъа чыкъалмаз.

Къырым ана-Ватанымыз
Бизим кучь-къуветимиз.
Миллетимизни бирлештирген
Янъгъыравукъ гимнимиз.

Шашма, халкъым, къоркъма, халкъым,
Келеджек кунь енъеджек.

Душманлармыз санъа, халкъым.
Баш эгип, тиз чёкеджек.

Чаптым, чапам, чападжагъым
Ватан дие, халкъ дие.
Япкъанымны япаджагъым,
Акъкъымы беринъиз, дие.

Кимсе токътатып оламаз,
Тырышырым. Токътамам.
Къырым ана-Ватаным деп,
Мен озюмни аджыман.

Тырыш халкъым, ашыкъ халкъым

Къоркъма халкъым, башынъ эгме,
Рухтан тюшме, къалкъайыкъ.
Бизге къаршы олгъанларны
Вакъыт кельди, йыкъайыкъ.

Къоркъма халкъым, сен миллетсинъ.
Башынъ эгме, чёкме тиз.
Ким къаерде не демесин –
Къырымнынъ саиби биз.

Алладан, башкъа кимседен,
Къоркъма халкъым, сабыр эт,
Олды, етти, башынъ эгме,
Енъеджексинъ, куреш эт.

Къырымда ким олгъанынъны
Бар дюньягъа бильдирдинъ.
Душманларгъа баш эгдиртип,
Огюнде тиз чёктюрдинъ.

Къырымнынъ саиби сенсинъ,
Эбедий сен оладжанъ.
Догъмуш ана-Ватанынъда
Бахыт тапып яшайджанъ.

Тырыш халкъым, ашыкъ халкъым,
Акъкъымызны тиклейик.
Олды, етти, беклемейик,
Ниетлерге етейик.

Миллий девлет олмагъандже

Бизге къаршы олгъанларына
Дегенини эп япсакъ,
Оларнынъ кирли лафларын
Шербет киби эп ютсакъ,

Анъламалы! Ниетлерге,
Биз бир вакъыт еталмакъ.
Не Ай-Петри, не Чадырын
Тёпесине чыкъалмакъ.

Кендимизни миллет сайсакъ,
Миллет сайып, яшайыкъ.
Догъмуш Ана-Ватанмызда
Миллий девлет къурайыкъ.

Миллий девлет олмагъандже,
Ёллар бизчюн къапалы.
Буны мийимизге ашлап,
Ватанда яшамалы.

Ватанымны терк этмем!

Ким не десе, десин манъа,
Ватанымны терк этмем.
Омюримнинъ сонъунадже
Къачып бир ерге кетмем.

Ватанны биз къалдырып,
Къайда, не деп, кетейик?
Анамызны севген киби,
Юртумызны севейик!

Ольдюрсинлер – Ватанымны
Ташлап кетмем бир ерге.
Хорлансам да, мен азырым
Ватанымда ольмеге.

Эй, къырымлар, Юртумызгъа
Садыкъ олып, яшайыкъ!
Эйилик япып, бахт тапып,
Ватандан биз къачмайыкъ.

Девлетимиз олмай, тилимиз насыл девлет тили оладжакъ?

Тилимизни козьбояма
Девлет тили яптылар,
Огюмизге эт ерине
Этсиз кемик аттылар.

Бир миллетте девлет олмай,
Тиль – девлет тиль олурмы?
О миллетнинъ ана тилин,
Ойле девлет къорурмы?

Девлетимиз олмай тура
Тилимиз эп агълайджакъ.
Козьбояма япылгъан тиль
Девлет тили олмайджакъ.

Девлет олмай миллет тили –
Не осер, не сакъланыр.
О миллетнинъ ана тили
Девлетим, деп алданыр.

Бугунькидай ана тили
Агълап-сызлап яшайджакъ,
Тилимизни бугунькидай
Эджнебий тиль ашайджакъ.

Къырым сёзю...

Къырым сёзю бизлер ичюн
Энъ татлы сёз, энъ сыджакъ.
Лав этерек, янып тургъан
Ич сёнмейджек бир оджакъ.

Къырым сёзю халкъмызчюн
Ватан, байрам, гимнимиз.
Бутюн дюньягъа бильдирген
Ер юзюнде киммиз биз.

Къыркъ дереден сув кетирсек –
Кельмешеклер анъламаз,
Бизге къаршы кин япмакъны
Ич бир вакъыт ташламаз.

О – бизге анъламакъ керек
Къырым кимнинъ Ватаны.
О – бизге курешмек керек
Енъмек ичюн душманны.

Истегимиз не бизим?

Вакъыт кескин бир кылычтыр
Кя агълатыр, кульдирир.
Кя хаял, ойгъа далдырып,
Аджымайып ольдюрир.

Вакъыт озъ ишини япа
Сенден, менден сорамай.
Кя ишанч, кя умют ашлай,
Кя къамчылай, сопалай.

Эр шей манъа багълы дие
Истегенин япа о.
Кя кунешли, кя ягъмурлы
Кя боранлы ола о.

Вакъыт давул – кя кемане,
Кя дареге дёне о.
Сенден, менден сорамайып
Истегенин япа о.

Я бизлер не деп яшайыкъ?
Истегимиз не бизим?
Не давул не кеманейик,
Не дарейик биз бугунь.

Бойсунмайыкъ

Бойсунмадыкъ, бойсунмайыкъ,
Насыл агъыр олмасын.
Устюмизге кимлер, насыл
Таш-къаялар атмасын.

Бойсунынъ деп, копек Сталин
Сюргюн этти кыркъ дёртте.
Бойсунмадыкъ, къайтып кельдик,
Ады Къырым темельге.

Биз миллетмиз, бойсунмайыкъ,
Къырым ана-юртумыз.
Къырым бизим, Къырым бизим
Алтын толу къутумыз.

Бойсунмайыкъ, биз миллет,
Миллий девлет къурайыкъ.
Дженнет ана-Ватанда
Бойсунмайып яшайыкъ.

Бойсунмадыкъ, бойсунмайыкъ,
Насыл агъыр олмасын.
Устюмизде кимлер, насыл
Таш-къаялар атмасын.

Къырым

Къырым, Ана-топрагъымда
Къырым олып догъдым мен.
Къырым, Къырым олсун дие,
Къырымда яшайым мен.

Къырым Ана-Ватанымны
Ёкъ, кимсеге бермем мен.
Къырым, Къырым олсун дие,
Бу дюньяда барым мен.

Къырым бизсиз, биз Къырымсыз,
Бу дюньяда киммиз биз?
Биз Къырымсыз, Къырым бизсиз,
Бу дюнья ёкъмыз биз.

Къырым, Къырым олсун десек,
Къырымны терк этмейик.
Ана-Ватанмызны ташлап,
Чет ерлерге кетмейик.

Къырым – къырым миллетнинъ
Ана-Ватан топрагъы.
Яшап кельген, догъып кельген
Эбедиен дурагъы.

Оламайым

Не язмайым, не демейим,
Оламайым анълатып.
Оламайым сени, халкъым,
Мен юкъудан уятып.

Оламайым бирлештирип,
Укъукъ дие къалкъмагъа.
Бизге къаршы олгъанларны
Ватанмыздан къувмагъа.

Оламайым, багъышланъыз,
Акъыл, кучюм етишмей.
Первазсыз олгъанмыз ичюм
Ишлеримиз юрюшмей.

Оламайым, багъышланъыз,
Рухтан тюшмей юрсем де.
Сени, халкъым, уян, къалкъ, деп,
Гедже, куньдюз кезсем де.

Рухтан тюшмей, яша, халкъым,
Ана-Ватан багърында.
Акъ-укъукъ деп, куреш, халкъым,
Яшап, кулип, Къырымда.

Багъышланъыз, мен башкъаджа
Яшамагъа бильмейим,
Халкъым, тек сенинъ огюньде
Баш эгип, тиз чёкейим.

Сенсиз, халкъым, Ватаным ёкъ,
Байрагъым ёкъ, гимним ёкъ.
Сенсиз, халкъым, бу дюньяда
Меним ичюн яшав ёкъ.

Тырыш халкъым, енъеджексинъ,
Юрткъа саип оладжанъ.
Келеджек кунъ огге чыкъып,
Гимнинъни сен чаладжакъ.

Келир бир кунъ, душманларынъ
Санъа баш, тиз, чёкерлер.
Къырымнынъ саиби сен, деп,
Санъа башын эгерлер.

Вакъыт кельди...

Уян, халкъым, ач козюнъни,
Сагъгъа, солгъа айлян, бакъ.
Вакъыт кельди айырмагъа
Нелер къара, нелер акъ.

Вакъыт кельди, не себептен
Юрткъа саип дегилик?
Не себептен озъ Ватанда
Биз юремиз баш эгип?

Не себептен ана тили
Кунъ сайын эп руслаша?
Вакъыт кельди анъламагъа:
Ким бу ишке къарыша?

Бу вазият девам этсе,
Тилимиз ёкъ оладжакъ.
Ана тильде лаф эткенлер
Юртумызда къалмайджакъ.

Уян, халкъым, вакъыт кельди,
Сагъгъа, солгъа бакъайыкъ.
Сёнип къалгъан оджакъларны
Лавылдатып якъайыкъ.

Миллий куреш

Меним ичюн миллий куреш
Элли дёртте башланды.
Миллет, Ватан севгисини
Эбедиен ашлады.

Элли дёрттен бугунгедже
Ватан, халкъ, деп, чапам мен.
Къаерде бир митинг олса,
Сёзге чыкъам, айтам мен.

Ойле олсун, бойле олсун,
Ойле, бойле япайыкъ.
Ана-Ватан багъырында
Миллий девлет къурайыкъ.

Тек сонъ бизлер Ватанымызгъа
Саип олып яшарыкъ.
Тек сонъ бизлер Ватанымызнынъ
Чин саиби оларыкъ.

Тек сонъ бизлер Ватанымызда
Кимселерге баш эгмек.
Тек сонъ бизлер устюмизге
Кимсеге кир тёктирмек.

Бойсунма

Бойсунма, баш эгме,
Тиз чёкме, халкъым.
Къырымнынъ саиби
Тек сенсинъ, халкъым.

Келир кунъ, юртунъда
Девлетинъ олур.
О сени Къырымда
Эбедий къорур.

Ана тили — миллет тили

Ана тили – Ватан тили,
Буны анълап яшайыкъ.
Ана тилин эвлятларгъа
Балалыкътан ашлайыкъ.

Ана тильде лаф этейик,
Эдждатларымыз къувансын.
Бойле миллет олгъаныны
Бутюн дюнья анъласын.

Ана тилин, Баба тилин
Бильмегенлер къалмасын.
Ана тилин бильмейим деп,
Агъызыны ачмасын.

Ана тили – миллет тили,
Ана тильсиз миллет ёкъ.
Ана тили олмагъандже,
Анъламалы, Ватан ёкъ.

Ана тильде лаф этейик,
Ватан, миллет къувансын.
Ана тилин бильмегенлер
Ватанымызда къалмасын.

Башымызны эгмедик

Бугуньки вазият эп девам этсе,
Халкъымыз агъласа, душманлар кульсе.
Биз киммиз Ватанда, яшайыкъ не деп?
Ёкъ олып кетмекми Ватандан биз эп?

Ах, не ичюн бу вазият
Раатсызламай бизлерни?
Уянынъыз, къалкъынъыз дие,
Сопаламай бизлерни?

Биз миллетмиз Ватанымызда...
Бойсунмагъа кельмедик,
Юз йылларнен ич кимсеге
Башымызны эгмедик.

Бугунь энди, не олмасын –
Ватанмызда барымыз биз.
Бизге къаршы ким чыкъмасын,
Башымызны эгмек биз.

Не вакъыт?

Биз не вакъыт Ватанмызда
Саип олып яшарыкъ?
Биз не вакъыт ашымызны
Раат-раат ашарыкъ?

Биз не вакъыт Ватанмызда
Миллий девлет кърарыкъ?
Биз не вакъыт ярышларда\
Артта кълмай, чапарыкъ?

Биз не вакъыт Ватанмызнынъ
Чин саиби олурыкъ?
Биз не вакъыт кендимизни
Кендимиз биз кърорыкъ?

Олды, етти – Ватанмызда
Баш-тиз чёкип юрмейик.
Ватанмызнынъ ёлларында
Йырлап-кулип кезейик.

Биз не вакъыт Ватанмызда
Адам олып яшарыкъ?
Бизге кършы тургъанларны
Ватанмыздан кърварыкъ?

Къркъкъан олсакъ...

ОМОН, милис, КГБден къркъкъан олсакъ,
Бугунъгедже сюрюнликте агълар эдик.
Тек пара деп, ашап, ичип, юрген олсакъ,
Янъы темель Юрткъа келип кърймаз эдик.

Укуметке ишанып, беклесе эдик,
Озьбеклерге ыргъат олып юрер эдик.
Бугунъгедже кълкъмайып, юкъласа эдик
Юртумызда ич бир джами кърмаз эдик.

Багъырымны Юрт севгиси якъмасайды,
Ватан, дие гедже, кунъдюз чапмаз эдим.
Ады Кърырым ешилъ ада олмасайды,
Сюрюнликте тентир-ментир юрер эдим.

Къоркъкъан олсакъ ОМОН, милис, КГБден
Сувдагъымда кокюс керип юрмез эдик.
Беклеп яткъан олсакъ эйилик СССРден
Эзан сеси Къырымда эшитмез эдик.

Умют этип, беклеп отургъан олсакъ,
Ач къашкъырлар аджымай, эп талар эди.
ОМОН, милис, КГБден къоркъкъан олсакъ,
Бугуньгедже сюргюнликте агълар эдик.

Я бугунь кимден къоркъамыз, не беклеймиз?
Сексен едининъ сильтеми къайда къалды?
Шам ёлу тюпе-тюз, деп къайда кетемиз?
Анълатынъыз, анъламайым, анъламайым!

Я бугунь манъа не олды, кимден къоркъам?
Я санъа, халкъым, не ола, анъламайым.
Къайда бакъмакъ керек манъа, къайда бакъам?
Анъламайым, анъламайым, анъламайым.

ОМОН, милис, КГБден къоркъкъан олсакъ,
Юртумызда учъ юз бинъ джан олмаз эдик.
Тек пара деп, ашап, ичип юрген олсакъ,
Сюргюнликте агълап, сызлап юрер эдик.
ОМОН, милис, КГБ-ден къоркъкъан олсакъ...

Дженнетим меним

Къырым сен менимсинъ, менимсинъ, меним,
Кунешим, айымсынъ, йылдызым меним.
Къокъулы гулюмсинъ, чечегим меним,
Къырым сен менимсинъ, менимсинъ, меним.

Къырым сен менимсинъ, менимсинъ, меним,
Джанымсынъ, къанымсынъ, юрегим меним.

Хаялым, ойларым, бахтымсынъ меним,
Къырым сен менимсинъ, менимсинъ, меним.

Къырым сен менимсинъ, менимсинъ, меним,
Денъизим, дагъларым, чёллерим меним.
Темелим, тамырым, дирегим меним,
Къырым сен менимсинъ, менимсинъ, меним.

Къырым сен менимсинъ, менимсинъ, меним,
Йырымсынъ, чынъымсынъ, тилимсинъ меним.
Ялтамынъ, Судагъым, Акъярым меним,
Къырым сен менимсинъ, менимсинъ, меним.

Къырым сен менимсинъ, менимсинъ, меним,
Мен сени бар дюнья малына бермем.
Анамсынъ, бабамсынъ, дженнетим меним,
Къырым сен менимсинъ, менимсинъ, меним.

Певат Зети

Авромейдан

Кунь-куньден аятта джарис-факъырлыкъ кенишлей,
Ишсизлик, фиатлар эп арта, юреклер зар инълей.
Вазьет миллетни сокъакъкъа – мейдангъа эп топлай,
Укюмдар эмири къалкъанлы халкъыны сопалай.

Асырлар боюнджа Русие чызмасы астында
Тапталгъан, талангъан, хорлангъан украин къардашлар.
Залымнынъ зулумын унутма – тут ядда,
Омюрлик енъильмез акъ ичюн курешкен батырлар.

Мейданда агъасын-къардашын сопалай къандашы,
Аналар дженк ичюн догъурмай къыйметли эвлядын.
Акъсызлыкъ, фаджиа, тѣкюле биталар козьяшы,
Эвлятлар сафындан ер ала о джесюр эр-къадын.

Эй, авромейдан, девам эт, кенишле, авромейдан,
Сизнен бирге демократлар джесюр, къоркъмаз сопадан.
Авропа айдынлыкъ, сеадет кунешли – зиялы
Акъсызлыкъкъа къаршы халкъым чыкъа Къырымдан.

Буйрукълар муджиби

Мейдангъа багъышлана

Укюмран явузлыкъ эмирин амельге кечире,
Украин девлетин залымлыкъ-зорбалыкъ къаплай.
Буйрукълар муджиби къара кучъ беялар кетире,
Силялы уджюмден аналар къаралар багълай.

Рушветлик, бандитлик, топракълар запт этип алына,
Пек юксек къоралар чекиле, мухтешем биналар къурула.
Ватаным ябанджы олигарх байларгъа сатыла,
Паралы кучълерге итаат этмеген – атыла.

Девлетнинъ къанунын юкъары шахыслар боза,
Реберлер джинает япса да, чекмезлер джеза.
Джесюр халкъ баш эгмез, бойсунмаз баскъы ве эмирге!
Мухаллиф – учъ фыркъа ёл ача бол-парлакъ омюрге!

Курешсиз, къурбансыз бир вакъыт гъалебе олмаз,
Украинлер эр бири бир арслан, олюмден къоркъмаз.
Мейданда акъ ичюн курешкен бойнуны эгмез,
Залымнен тутушкъан миллетнинъ йылдызы сёнмез.

Укюмран халкъыны динълесе, талапны беджерсе,
Фабрика, заводлар тикленсе, ишсизге иш берсе.
Койлерде къой, тувар асралгъан ходжалыкъ чалышса,
Берекет менбасы – бош ерлер айдалса, сачылса,

Захире, эт-ягънынъ боллугъы – бахтияр яшайыш,
Азатлыкъ, сербестлик, боллукъны халкъ этер нумайыш.
Бу азиз ватаннынъ тахтыны миллети къорчалар,
Мейданда милислер къолунда ойнамаз сопалар.

Баш эгерим

Кельмешеклернинъ ватанына ёл алмаларына багъышлайым

Русиени истегенге ёллар ачыкъ,
Чалгъы чалып озгъарарым эр кеткенни.
Ватанына «къайталмагъан» рускъа языкъ...
Алгъышларым Къырымны терк эткенни.

Сагълыкънен бар! Сени беклей топракъ-ташынъ,
Хош къаршылар тувгъан-урув, ватандашынъ.
Озенлеринъ «матушка Волга», Енисей,
Амур, Ока – асретинъден нелер чекмей.

Кеткенлерге огъурлы ёл, бахт тилерим,
Русиенинъ ёкътыр уджу-буджагъы.
Рус бошатса, озъ эвиме мен кочерим,
Текрар янар анайымнынъ сёнген оджагъы.

Сизни беклей Москва, Орёл, Тула, Тюмень,
Озъ Юртуна къайткъанларгъа баш эгерим мен.
Эр миллетнинъ Алла берген топрагъы бар,
Баскъынджыгъа озъ ватаны нечюн тар?!

Русиеге къошмакъ ичюн Къырымны,
Аскерлери чокъ ичтилер къанымызны.
Дженк истеген шовинистлер сизге лянет,
Къара юрек ватанымдан деф ол – тез кет!

Ялта, Кезлев, Кефе, Керич манъа догъмуш,
Буны исбат эте тарих – узакъ кечмиш.
Етер энди, бошатынъыз тахтымызны,
Ана-Юртта биз тапайыкъ бахтымызны.

Къанлы афта

Акъ огърунда сокъакъларгъа чыкъкъан анълы яш несиль –
Студентлер огърадылар къалкъанлылар сопасына.
Къара юрек, хырсыз, чапкъын, пис президент – таш кесиль!
Кимден имдат яралангъан эвлятларнынъ анасына?!

Эй, къардашлар, агъыр кунъде сизнен олдыкъ бир сафта.
Киев асла корьмегендир бойле мутхиш фаджиа.
Юреклерни эп сарсытты хавфлы кунълер, къанлы афта,
Халкъ душманы – регионлар ер алмасын бизим тахтта.

Неджис, хырсыз, пис президент эмир берди
халкъкъа къаршы
Арбий сила къулламанмагъа. Беркут, милис эда этти.
Мейдан халкъы яраланды, бу дюньяны эп терк этти,
Эр дакъкъада къан тѣкюльди, гъает мушкюль бир фаджиа.
Ал къанларгъа эп боялды инсанларнынъ устю-башы,
Дерьа олды аналарнынъ-бабаларнынъ саф козьяшы.

Акъикъатчюн мейданларда эляк олды нидже инсан,
Шеит кеткен джесюрлерни корьди – бильди бутюн джиан!
Раббим, меджал бер эр гъайыпнынъ
агъырлыгъын чеккенге,
Энъ къыйметли эвлядындан айырылгъан эр инсангъа.
Лянет олсун джезасындан къачып юрген гъаддаргъа!

Теслим олмаймыз

Акъикъат бар, – деген сѣзлер акъикъаттан пек узакъ,
Акъикъатнынъ ёлларына къуралар къапкъан-тузакъ.
Халкъымызгъа ана-Юртта тахт тиклемек бу ясакъ,
Тахты баргъа тахт тикледи залым, арсыз, пис къазакъ.

Эки асыр афан-туфан халкъымызнынъ ёлдашы,
Залымлардан нелер чеке къара такъдирли башы.
Къасыргъалы еллер эсе, козюмизни ачырмай,
Коктен энген кунеш нуру асла бизни къыздырмай!

Башымыздан Русиенинъ булутлары арынмай,
Ёлумызны баскъан туман асырларнен дагъылмай.
Акъсызлыкънынъ хышымына текрар-текрар огъраймыз,
Афакъанлы ель-борангъа кене теслим олмаймыз!

Къапкъан-тузакъ къурдылар

Юртумызда мемурларнынъ пек юксектир айлыгъы,
Келирине келир къоша къабар алгъан байлыгъы.
Козълер тоймай, имтиязлар алып сефа сюрелер,
Арланмайлар, халкъны алдап, мемнюн-хошнут юрелер.

Бу девлетте ёлбашчылар акъсызлыкъкъа ёл берди,
Акимет къарардан тыш озъ халкъыны сыдырды.
Джабба завод, фабрикагъа – мулькиетчи олдылар,
Акъ огърунда курешкенге къапкъан-тузакъ къурдылар.

Пис укумдар акъикъатны эп таптаса, халкъ эзиле,
Халкъ даянмай, исян къопа, тахт сильките зельзеле.
Акъ огърунда мейданларгъа бинълеп инсан топлана,
Акимлерге – залымлыкъкъа къаршы боран башлана.

Украина боюнджа федаларнен ведалашув
Девам эте – къурбанларны сонъки ёлгъа озгъарув.
Гуль-чечекке мейдан тола, яна, сёнмей чыракълар,
Четтен бакъып сейир эте инсан аткъан алчакълар.

Ана-баба, догъмушлар аизарын коръмек четин,
Бабасындан айрылгъанлар «баба» дие агълайлар.
Атеш ачкъан беркутлер маска кийип, гизлей бетин,
Агъыр дертке огърагъанлар – аман, къара багълайлар.

Тикленир тахтымыз

Истисмар, эсарет, истибдат дюньясы олды бугунь,
Хавфлы, ясакъ къанунларнен ёлларгъа сед чекильди.
Юреклер яна, арсызгъа кунь догъды – сонъу ёкъ дюгюн,
Акъсызлыкъ, зорбалыкъ укюми, диллер дагълана бугунь.

Ватаным коксюнде боран-ель къутура бугунь,
Шейтан тою окюрип, ер ялап къурбан чала.
Аналар-бабалар нале эвляттан айырыла,
Базы бир феданынъ джеседи четтен тапыла.

Чалынгъан йигитлер такъдири юрекни якъа,
Бу кимнинъ эмири: зулумлыкъ джеллятлар арта.
Хырсызлар «малыны» зинданда-къафесте тута,
Бельки де «малынынъ» мучесин долларгъа сата.

Акъ ёлда Алимеге тенъ къадын-къызларымыз,
Адалет огърунда куреште чинильди халкъымыз.
Халкъымнынъ эр бири бир арслан, олюмден къоркъмаз,
Курешсиз, къурбансыз гъалебе бир заман олмаз.

Гъаддар совет седлерини йыкътыргъан бир халкъмыз,
Нидже-нидже ясакъларгъа бойсунмагъан халкъмыз.
Ватангъа ёл ачкъан федакяр джесюр халкъымыз,
Адалет енъер, шубесиз, тикленир тахтымыз.

Эй, акъсызлыкъ...

Эй, акъсызлыкъ, нидже асыр башымызда,
Къангъа баткъан къылычынъны ойнатасынъ!
Мустебитсинъ хавф-телюке ёлумызгъа,
Аналаргъа матем шалын багълатасынъ!

Эй, акъсызлыкъ, шангъа нефрет ягъдырасынь,
Ватанымда сербест-эркин юралмайым.
Эвлятларны эп бабасыз къалдырасынь,
Озь юртумда мен тахтымны къуралмайым!

Эй, акъсызлыкъ, нидже дефа оджагъымны
Къыргъынлыкънен сѣндюрдинъ сен, лянет санъа!
Топрагъымда текрар якътым чырагъымны,
Теслим олмай къорчалайым пак шанымны!

Ватан

Алынъны сорасам дагъларнынъ далындан,
Юрегим къан агълай харабе алынъдан.
Мен къокъу алмадым гулизарынъдан,
Сюргюнден чар-начар, кеч къайттым, Ватан!

Ёлунъда къурбандыр бу джаным, Ватан!
Сенден айыргъан гъаддаргъа бинъ лянет,
Ферагъынъ корьмедим, севимли Ватан!
Акъсызлыкъ, юректе къопа зар-фигъан!

Топрагъынъ кучъ-къувет бере тизиме,
Кунешнинъ нурлары эне козюме.
Сюргюнде сен олдынъ сѣзюме ильван,
Бугунъки ильхамым, дестаным Ватан!

Саф аванъ къальбиме кучъ-къувет, инан,
Сенден айырмасын талийим бир анъ
Гъурбетте омюрим олды перишан,
Дагъларынъ, чѣллеринъ гъурурым, Ватан!

Анамнынъ анасы сенсинъ – сен Ватан!
Гуль киби бенъзинъе ашыкъым, дияр.
Санъа саф муаббет, сонъсыз итибар,
Келир кунъ, къошуда алашам озар!

Къара ер ютты

Сюргюнлик, фелякет, агъыр бир аят
Япышты халкъыма, дерсинъ, бир веба.
Зеравшан чёллери, чекемиз эйат,
Къышта якъмагъа одун ёкъ, эм соба.
Сахрада къабирлер арта оба-оба.

Халкъымыз меджалсыз, вазиет сефиль,
Башымыз белялы, юректе кедер.
Заман хавфлы, къоркъудан ачылмай тиль,
Ачылса, комендант башынъа етер!

Сюргюнлик ферманын чыкъарды джеллят,
Ифтира бир заман этильмез исбат!
Тахтымны, бахтымны сен эттинъ бербат,
Лянет гъаддар, эджель тёшегине ят.

* * *

Джумлемиз къаргъадыкъ, къаргъышлар тутты,
Сталин геберди – къара ер ютты!

Матем-яс — ферьяд

Къырымда пейда олды къутургъан ямъям*.
«Огъурлы» авындан асла къалдырмай из.
Гъафлетте къалды халкъ котермеймиз къыям**,
Эй, халкъым, къоркътынъмы? – не ичюн сустыкъ биз?!

Бугунъ сафымызда ёкъ етекчи Амза Абла,
Джесюрлер джесюри о арслан Эскендер Фазыл.
Шимди миллетимнинъ дёрт тарафы олды къыбла,
Юреклерде эндише, курьмеклеше лисан-тиль.

* ямъям – людоед.

** къыям – вставание; стояние.

Къутургъан борангъа огърады Решат бей Амет,
Танылмаз бир алда дагълардан тапылды джесет.
Кезлевде юртлукъта асылды бизим бир эвлят,
От тюшкен эвлерде башланды матем-яс, феръяд.

Сарысув коюнден чалынды эки яш, февит*,
Бу ишни яптыргъан, япкъан къатиль ит огълу-ит.
Къурулгъан эвлерни йыкътыра, этелер бербат,
Башымызгъа бойлеми язылгъан такъдир-аят?!

* * *

Бар саватсыз инсанлар, акъылнынъ козюнен
Корелер ярынны, узакътан-узакъны!
Иш япа виджданнен – юрекнинъ эмиринен,
Парчалай ёлунда къурулгъан тузакъны.

Саватлы бар видждансыз, амма о ребер,
Акъылнен чалышмаз, буйрукъны эда этер.
Маса деп, алчакъ, иблисининъ ёлундан кетер,
Халкъына зытлыгъы бетеринден – бетер!

Юрегимде от яна

Баскъынджы Къырымны запт этти,
Серсерий арзусына етти.
Къомшу эвде къуванч-тантана,
Ичип тойгъан быралкъы «агъа»,
«Бизлер енъдик» – дие макътана,
Меним юрегимде от яна.
Эфкъярланам, сара эндише,
Таянмагъа ёкъ къавий аркъа.
Шу себеп башыма таш тюше,
Кунеш догъармы бизим халкъкъа?
Къырым украин, руснынъ дегиль,
Къырым къырымларнынъ ватаны.
Эй, шовинист, буны анъла, биль,
Эр кесчюн атсын Къырым танъы.

* февит – утеря.

II КЪЫСЫМ

*Силялы къолуны таякъдай саллап,
Озь залым дюньясын эте мусаллат...*

Сейран Ибраим

Халкъ сени багъышламаз!

Ватан запт этильгенде,
Халкъым зорлукъ чеккенде,
Бу алгъа сен къол тутып,
Душманнен бирлешкенде –
Халкъ сени багъышламаз,
Эткенлеринъ унутмаз!

Заманнен адымласанъ,
Догъру ёлдан тайпынсанъ,
Тек озюньни тюшюнип,
Халкъындан айырылсанъ –
Халкъ сени багъышламаз,
Эткенлеринъ унутмаз!

Эвлеримизни танъда
Тинтювге огъраткъанда,
Балалар къоркъып, агълап...
Бунъа сен козь юмгъанда –
Халкъ сени багъышламаз,
Эткенлеринъ унутмаз!

Дюнья кършы олгъанда,
Сен первасыз кългъанда,
Ватандашларым сучсыз
Апслерде булунгъанда –
Халкъ сени багъышламаз,
Эткенлеринъ унутмаз!

Эвлятлар джоюлгъанда,
Аналар агълагъанда,
Мемур иште булунып,
Оларны анъмагъанда –
Халкъ сени багъышламаз,
Эткенлеринъ унутмаз!

Акъсызлыкъкъа бойсунсанъ,
Онъа кършы турмасанъ,
Озь менфаатынъны козьлеп,
Ар, менлигинъни джойсанъ –
Халкъ сени багъышламаз,
Эткенлеринъ унутмаз!

* * *

Озенде сув тынч акъкъанда,
Озен чёплюкке толар.
Сель тюшип, озен ташкъанда,
Суву писликни ювар.

Халкъ тынч олып яшагъанда,
Ёлбашчы чокъ тапылыр.
Мушкюль алгъа халкъ кългъанда
Сахтелери айырылыр.

* * *

Ватангъа севгиси олмагъан инсан, –
О аджис, бичаре, алсыз, перишан.

* * *

Халкынынъ хаинлик япкъан инсаннынъ
Джесасыны онынъ несили чекер.

* * *

Ватанны гъайып эткен
Онынъ къадрине етер.
Ватан ичюн курешкен
Джаныны къурбан этер.

* * *

Яхшы кунъде санъа ялтакълар,
Зоргъа къалгъанда сени сатар.

Боранлар бир кунъ тынар...

Заман замангъа уймай,
Ватанны булут къаплай.
Серт, кучлю боран эсе,
Халкымызны о эзе.

Майышса да, халкъ сынмай,
Тиз чёкмей, эм бойсунмай.
Борангъа къаршы тура,
Ватаныны къайгыра.

Зорлукъларгъа сыкъыла,
Сербестликке ынтыла.
Кучь, къуветини топлай,
Миллий гъурурын сакълай.

Боранлар бир кунъ тынар,
Кунеш нурларын сачар.
Ватан – саибин булар,
Халкымыз сербест яшар!

Джесюр миллетим Юрттан вазгечмез!

Меним миллетим догъды Къырымда,
Шекиль олунды онынъ багърында.
Кобегин къаны бу ерде акъты,
Ильк адымыны Къырымда атты.

Осьти, буюди, инкишаф этти,
Халкъымнен Къырым эп гузеллешти.
Миллий тюзюни о мында сачты,
Топрагъымызда чечеклер ачты.

Къырымнен багълы ана тилимиз,
Бизим динимиз, урф-адетимиз.
Ханлардан къалгъан алтын тамгъамыз,
Онен ярашкъан кок байрагъымыз.

Къырымдыр меним миллетим ады,
Халкъым бу ернинъ садыкъ эвляды.
Темель ташымыз мында къоюлды,
Къая, дагълары шааты олды.

Ватанымызгъа олгъан севгимиз –
Бизим кучюмиз, эм къуветимиз.
Душманлар бизни йыкъып оламаз,
Тамырымызгъа балта урамаз.

Эджададым изи мындан силинмез,
Джесюр миллетим Юрттан вазгечмез.
Чюнки бу топракъ – эбедий мекян,
Бу бизим Къырым! Бу Ана-Ватан!

Ана — энъ азиз инсан!

Тефиде анама ве джумле къырым аналарына

Ана — эвнинъ чырагъы,
Онынъ сёнмез оджагъы.
Софраларнынъ боллугъы,
Эвлятларнынъ токълугъы.

Ана — Юртнынъ диреги,
Инсанларнынъ мелеги.
Чечеклернинъ къокъусы,
Дженнетнинъ хош къапусы.

Ана — кунешнинъ нуру,
Озенлернинъ копюри.
Денъизлернинъ ялысы,
Саба о, танъ йылдызы.

Ана — бу раатлыкъ, къуванч,
Агъыр кунде о таянч.
Инсанларнынъ ильк сёзю,
Тебессюм сачкъан козю.

Ана — бу тынчлыкъ эви,
Битмез, тюкенмез севги.
Гедженинъ айнениси,
Татлы, шифалы сеси.

Ана — аят бахтлыгъы,
Къорантанынъ байлыгъы.
Мейваларнынъ шырасы,
Мерхаметлик дерьясы.

Ана – кышнынъ собасы,
Язда терек талдасы.
Омюр ёлунда ёлдаш,
О, эм дост, эм аркъадаш.

Ана – бу назик эллер,
Сакинлешир серт еллер.
Эвляды ичюн дерман
Ана – энъ азиз инсан!

Халкъым сербест яшайджакъ!

Къара денъиз далгъалары
Ялыгъа сербест ура.
Чатырдагънынъ къаялары
Къырымда сербест тура.

Озь нурларын кунеш язда
Этрафкъа сербест сача.
Къулан чельде, чайырларда
Чечеклер сербест ача.

Ель, рузгярлар сербест эсе
Къырымнынъ эр еринде.
Булутлар да сербест кезе
Ватанымнынъ кокюнде.

Къарнынъ сербест ягъмасындан,
Орталыкъ ап-акъ ола.
Сербест ягъмур тамчысындан
Озенлер сувгъа тола.

Балыкъ сербест ялдай сувда,
Кедер этмей фуртуна.

Кузьде кеткен турналар да
Сербест кыйта Юртуна.

Баарь... Дагълар ешиллене,
Тереклер сербест осе.
Кокте къртал авелене,
Сербестлик зевкын сезе.

Ер юзюнде гузель Къырым –
Миллетим ичюн бир тадж.
Тек Юртунда меним халкъым
Сербестлигине мухтадж.

Мен эминим, Ватанымда
Халкъым сербест яшайджакъ!
Баба-деде топрагъында
Сербест девлет къураджакъ!

Ватанымдан вазгечмем!

Факъыр олып яшасам да,
Ар, намусымны джоймам.
Къуру отъмек ашасам да,
Парагъа мен сатылмам.

Тар эвде омрюм кечсе де,
Сарайларгъа алданмам.
Эр кунь пияде юрсем де
Машналаргъа сукъланмам.

Рутбе, унванлар къазанып,
Душманларгъа тиз чёкмем.
Пис къуюларына барып,
Башым эгип, сув ичмем.

Алгъышламам душманымны,
Чанагъыны яламам,
Къорчалап озъ менфаатымны,
Ватандашымны чакъмам.

Саткъынлыкъ ёлундан кеткен
Арабагъа мен минмем.
Несиляни тюшюнмеген
Инсанларгъа бенъземем.

Къарагъа къара айтмагъан
Мемурларгъа инанмам.
Ырызын басып таптагъан –
Коръсем, селямын алмам.

Халкъым сечкен ёлдан кетип,
Кенаргъа мен чекильмем.
Къыркъ дереден сув кетирип,
Бош лафнен аш пиширмем.

Ватанымнынъ алын корип,
Сокурлыкъкъа урулмам.
Халкъыма шекер косътерип,
Элине бор туттурмам.

Халкъкъа къаршы халкъ адындан
Арекетлер мен япмам.
Душманларнынъ яланындан
Халкъыма юва къурмам.

Къырымнынъ бир ташын биле
Дюнья малына бермем.
Ватанымдан – халкъым иле –
Ич бир вакъыт вазгечмем!

Ер юзюнде адалет эрте-кеч енъер!

Бу яланджы дюнъяда озюньни джойсанъ,
Ель уфюрген тарафкъа чёплюкдай учсанъ,
Кельген-кеткенлерге сен башынъны эгсенъ,
Ялтакъланып, тиз чёкип, омюр кечирсенъ,
Халкъым санъа къолтутмаз, селямынъ алмаз,
Маса башында сеннен бирге отурмаз.

Ер юзюнде бир кунълюк куннен яшасанъ,
Эр кеснинъ авасына чыкъып ойнасанъ,
Душманларгъа къошулып, яланлар айтсанъ,
Намусынъ ороспудай парагъа сатсанъ,
Халкъымызнынъ нефрети башынъа етер,
«Саткъын!» унваны санъа о, такъдим этер.

«Халкъчюн!..» деп, халкъкъа къаршы арекет япсанъ,
Онъа берген «Ант»ынъны ерге таптасанъ,
Миллетнинъ вариетин эдие этсенъ,
Эдждатлар къуюсына барып тюкюрсенъ,
Халкъымызнынъ лясети пешинъден юрер,
Геджелери раат къоймаз, тюшюнъе кирер.

Ватан ичюн мукъкъадес курештен къачсанъ,
Ифтира дюнъясына далып яшасанъ,
Ватандашынъ агълатып, душманнен кульсенъ,
Оларнынъ байрагъыны кокке котерсенъ,
Той-дюгюнинъ олгъанда, халкъынъ къошулмаз,
Дуаларынъа барып, Ясин окъумаз!

Эй, ватандаш! Халкъынъдан сен айырылма,
Душманларгъа бойсунма, юзюньни сакъла.

Яланлар алемине далып, тиз чёкме,
Эвлятларнынъ юзюне чиркефлер тёкме.
Аягынынъда къавий тур, бу куньлер кечер –
Ер юзюнде адалет эрте-кеч енъер.

Омюр берген сельсебиль

Ана-баба – бош сёз дегиль, онынъ манасы терен,
Хатырадан силинмейджек, эфсаневий къарт эмен.
Арзу этип, азап чекип, бизни олар ярата,
Инсанларгъа омюр берип, бу дюнъяны яшарта.

Буюген сонъ, къушлар киби, ювасындан учмайыкъ,
Меджалсыз къартларымызны янъгыыз

биз къалдырмайыкъ.

Не ерде ве ким олсакъ да – олар ичюн биз эвлят,
Дикъкъатымызнен юксекке котереджек кенъ къанат.

Янларында биз олмасакъ, юреклери раат олмай,
Къартайгъанда ана-баба эвлядына тоялмай.
Юрегинде олгъан севги оларда ич тюкенмез,
Ана-бабанынъ огюнде эвлят борджу одельмез.

Геджелери юкъу кельмей, эп эвлядын тюшюне,
Оларнынъ бет сымалары келе козюн огюне.
Асрет чеке, дакъкъа сайын оларны коръмек истей,
Ёл къапудан козюн алмай, эвлятларыны беклей.

Сабий къундакъта олгъанда мухтадж ола анагъа,
Ана-баба къартайгъанда ихтиядждыр балагъа.
Озюнинъ бар омюрлерин олар бизге багъышлай.
Эвляды бахтлы олгъанын гедже-куньдюз арзылай.

Вахътым ёкъ деп, ишим чокъ деп,
себеплер кыдырмайыкъ,
Ана-баба сагъ олгъанда, сыкъ-сыкъ барып,
ёкълайыкъ.
Оларнынъ янына келип, баш эгип, тиз чёкейик,
Саба-акъшам усанмайып, къолларындан опейик.

Юреклері гьам-къасевет, кедер, асрет бильмесин,
Юзьлеринде тебессюмлер ич бир вакъыт сёнмесин.
Юдже Аллагъа ялварып, эр кунь дуа этийик,
Ана-баба сагъ олгъанда, къадирина етийик.

Ана-баба къртайгында денъишип тура алы,
Оларнынъ эр бир дакъкъасы эльмаз, алтындан паалы.
Билинъиз ки, бу дюньянынъ эр еринде, эр заман
Ана-бабасы сагъ олгъан – энъ зенгин, бахтлы инсан.

Бир кунь ола ана-баба бу дюнъяны терк этер,
Эвлят ичюн парылдагъан йылдызларымыз сёнер.
Унутмайыкъ, ер юзюнде олар эбедий дегиль,
Эвляды иле яшайджакъ омюр берген сельсебиль.

Мында халкымынын руху

Алладан эндирильди бизге бу Къырым,
Багърында асыл олды девюрек халкъым.
Асырлар девамында тамырын атты,
Ташына, топрагъына шавлесин сачты.

Халкъым иле ярашты бу ярымада,
Нидже инсанлар онъа олдылар севда.
Шаирлер тесирленип эсерлер язды,
Халкъымызнынъ аяты хош тасвирленди.

Явуз душманнынъ козю Юртума тюшти,
Халкъымызгъа къаст этип, зезрини къусты.
Бефтан яланлар текти, Юрттан айырды.
Халкъымнынъ тамырына балта урулды.

Халкъым анасыз къалды, эвлятсыз Ватан,
Къырымда ат ойнатты пис, явуз душман.
Юртумызда акъсызлыкъ укюми сюрди,
Миллетимнинъ оджагы къарарды, сёнди.

Эвлеримиз кельмешек, явургъа толды,
Халкъымнынъ малы-мулькю тар-мар олунды.
Мезарлыкълар сюрюльди, ексан этильди.
Къырымда тамыр халкънынъ ады силинди.

Джамилер, минарелер бербат олунды,
Халкъымсыз къалгъан койлер тюсюни джойды,
Чайырларны дагъ басты, голлер къуруды,
Чокъракъларнынъ сувлары писликке толды.

Ватан асрети иле халкъым яшады
Юрткъа олгъан севгисин джоймай сакълады.
Гъурбет аджджысын чекти, гъайып олмады,
Балталангъан тамырлар къуруп солмады.

Душманлар ёкъ этмеге бизни истеди,
Къаст эткен макъсадына олар етмеди.
Яралангъан тамырлар филислер атты,
Халкъымыз яш несильнен Юртуна къайтты.

Къырымда Чатырдагънынъ ады силинмез,
Халкъым да Чатырдагъдай Юрттан вазгечмез.
Мында халкъымнынъ руху, мында негизи,
Къая-ташына синъген эдждатлар изи.

Къырымдан айырылмаз бизим адымыз!

Озь Юртунда, ватандаш, башынъны котер,
Гъурур иле сен яша, ялвармакъ етер.
Ят мемургъа алданып, озюньни сатма,
Янълыш адымлар атып, балчыкъкъа батма.

Халкъынъдан айырылсанъ, олурсынъ пешман,
«Саткъын» дертке огърасанъ, тапылмаз дерман.
Гъамсыз, первасыз, худжур юкъугъа далма,
Ватан ичюн джан куйдюр, кенарда къалма.

Бу топракънынъ саиби мемурлар дегиль,
Олар эпси вакътынджа – буны яхшы билъ.
Халкъымызны эп къайгъыр, акъкъычюн куреш,
Бир кунъ адалет енъер, къыздырыр кунеш.

Зенгин тарихымызгъа бир назар ташла,
Эдждатлар джесюрлигин эвляткъа ашла.
Халкъымызнен сыкъ багълы бизим Юртурыз,
Къырымдан айырылмаз къырым адымыз!

Къырым – миллетимизнинъ анъы, юреги,
Къырымда халкъымызнынъ Алтын бешиги.
Къая, ташына синъген силинмез изи,
Бизге ёл косътермекте онынъ йылдызы.

Девлетимизни къурарыкъ!

Сюргюнликте, ят ерлерде халкъымыз джоюлмады,
Дигер миллет арасында яшап, гъайып олмады.
Динини, урф-адетини, менлигини сакълады,
Ифтиралардан арынып, озь-озюни акълады.

Ватангъа севги дуйгъусы халкъымны терк этмеди,
Миллий арекет ёлундан таймады, вазгечмеди.
Маниаларны дагъытып, озь Юртуна о къайтты,
Сёндюрильген оджакъларын къальп алевинен якъты.

Юртымизда кельмешеклер кене аякъ чалалар,
Хырсыз киби, танъда келип, тинтип, апске алаалар.
Джесюр ватандашларымыз къоркъмай, эп къавийлеше
Эдждатлардан орьнек алгъан яшларымыз бирлеше.

Яш несиль эп къошулмакъта бу курешке. Машалла!
Миллетимнинъ келеджеги парлакъ олур, иншалла!
Девлетимизни къуарыкъ – халкъ макъсаткъа иришир,
Сербест Къырым узеринде байрагъымыз тикленир!

Халкъымызнынъ джесюр къараманлары

Гъурбетликте азап чеккен, солгъан гульдай яшагъан,
Дуйгъу, анъы, тюшюнджесин Ватанынен багълагъан,
Озь Юртуна къайтмакъ ичюн мешакъкъатлы ёл кечкен,
Дефаларджа сюргюн олгъан, зинданларда чекишкен
Бойсунмагъан халкъымызнынъ джесюр къараманлары.

Миллетининъ келеджегин гедже-кундюз къайгъыргъан,
Силясыз, озь акъылынен акъкъыны къорчалагъан,
Ватан ичюн мешъаль олып, джаныны къурбан эткен,
Озь-озюнинъ ярыгъынен халкъына ёл косътерген
Бойсунмагъан халкъымызнынъ джесюр къараманлары.

Чатырдагънынъ къаясыдай аякъта къавий тургъан,
Мейданларда халкъын топлап, азатлыккъа чагъыргъан,
Менфаатын тюшюнмеген, халкъы ичюн ант эткен,

Сонъки нефесине къадар Ватан ичюн курешкен
Бойсунмагъан халкъымызнынъ джесюр къараманлары.

Келир бир кунъ Ватанымыз пусюрликтен арыныр,
Миллетимиз озъ Юртуна эбедиен багъланыр,
Гузель Къырым узерине миллий байракъ тикленир,
Хатырамыздан силинмез, алтын сувнен язылыр
Бойсунмагъан халкъымызнынъ джесюр къараманлары.

Рустем Эмин

АТР яшар!

Бугунь миллетимнинъ юзю кене кульмей,
Козьлери яшлана, сызлай юреклер.
Кунджю мухалиф сени ёкъ этмек истей,
Къырымлылар севгиси, гъуруры – АТР.

Такъип, баскъылар не вакъыт битер?
Бильсинлер – хаинлик гуняхтан бетер.
Ярдым этмек ерине этелер кедер,
Эбет, къуш ювасында корьгенин кутер.

Адалет куреште миллет талмасын,
Халкъны агълаткъан бугунь ат ойнатыр,
Лякин хаинликлери тарихта къалыр,
Козьяш интикъамны несиллер алыр.

Энъ узун гедженинъ де сабасы олур,
Гъалебе ярыгъы сачар шавле-нур.
Миллетимнинъ чырайы ачылыр-кулер
Эминим, яшар халкъым, яшар АТР!

Беги от тех, в ком сердце глухо...

*Четверостишия (с намёками в подтексте
и с юмором в контексте)*

«Я друг тебе, – сказал гвоздю тяжелый молоток, –
Скажи, что сделать для тебя, чтоб ты мне верить мог?».
Но гвоздь ответил молотку: «Не верю я тебе.
Как можешь ты мне другом быть, коль бьёшь по голове?».

* * *

Воробей, залетевший в драные валенки,
Скачет в них резво на тонких ногах.
И нету беды в том, что он очень маленький –
Видит себя он орлом в сапогах.

* * *

Кто, суть свою скрывая, носит маску,
Своим двуличьем оскверняет мир?
Их множество... Растер бы я их в краску
И этой краской выкрасил сортир.

* * *

Для нас Аллах в Мир открывает двери,
Впускает в эту жизнь Добро творить.
Но народаются вновь завистники Сальери
И будут Моцартов талантливых травить.

* * *

Какая наша жизнь загадочная штука,
И будущее каждого туманно и таинственно.
Одним из сотен тысяч быть – не трудная наука,
Сумей средь сотен тысяч стать единственным.

* * *

Не бойся тех, кто от рожденья слеп,
И не страшись людей, лишенных слуха,
Но, словно от огня, беги от тех,
Кто наделен слепой душой, в ком сердце глухо.

* * *

Путь освещать перед слепым,
Глухому подавать советы –
Все разлетится, словно дым,
Безплоднее занятия нету.

* * *

Как много в жизни умников больших –
С такими приходилось мне встречаться.
Легко им мудрость проявлять в делах чужих,
Когда в своих – ума нет разобраться.

Разговор с сыном сапожника

Отец народов всех – времен всех гений –
Уже давно тебя на свете нет,
Но в памяти своих детей и новых поколений
Ты навсегда оставил страшный след.

Избрав кумиром Грозного Ивана
И в промахах не чувствуя вину,
Ты день и ночь трудившись неустанно,
Залил невинной кровью всю страну.

На всем пространстве необъятной суши,
Что называется ещё одной шестой,
До наших дней не обрели покоя души
Тех миллионов, что загублены тобой.

В усах ухмылку пряча и пуская дым из трубки,
Не ведая усталости, отец-палач
Крутил с остервененьем ручку мясорубки,
Трещали кости, заглушая крик и плач.

О чем же думал ты, кремлевский старожил,
Когда губил, переселяя, древние народы?
Топя в кровавом мессиве хрящей и жил,
Срывая их с земель, дарованных природой.

На землях тех, где прогулялся ты
Своими тяжкими медвежьими шагами,
Затоптаны все лучшие цветы
Кровавыми твоими сапогами.

Как в черепе твоём от злобы было тесно!
И если б прожил ты ещё пяток годков,
Ещё какие сумасбродства, интересно,
Изобрела бы вермишель твоих мозгов?..

Халкымызнынъ юзю кульсин...

Шииринъни окъугъанда далгъаланды юрегим,
Сатырларнен исбатлайсынъ меним халкъкъа керегим.
Санъа джандан тешеккюрлер, меним азиз аддашым,
Енълеримни юксек чермеп, девам эттирем ишим.

Гедже-куньдюз сен де талмай яратасынъ шиирлер,
Оларны буюк меракънен окъуй яшлар, къартийлер.
Къафиелер бир-бирине уйсын деп, огърашасынъ,
Яхшы кунълер кельмесине озъ иссенъни къошасынъ.

Шиир сёзнен тасвирленген муджизели бир ресим,
Эр кес вуджудынен дуйсын онынъ аэнкли сесин.
Халкымызнынъ юзю кульсин, кечсин юрек агърысы,
Менде – фырчы-боя олса, сенде – сёз ве манасы.

Бекир Мамут

Эй, Къырым эвляды, Ватан терк этильмез!

**Бир къач бейитте акс олунгъан чокъ гузель, озьгюн юрт
шанлы ве гъарип тарихынынъ кетишаты ве ондан келип
чыкъкъан давети эм де мантыкълы талабы**

Танърымыз Къырымны
 безеткен бедий,
Халкъымыз да мевджут
 адада эбедий:
Къут, бори, син, абар* –
 эдждатмыз ильк эди.
Бизим тюрк къавимлер,
 эльбетте, энъ къадим...

Эй, къардаш, эдждатларынынъдан сен игренме!

Асс, киммер, тавэр, сакъ,
 искитлер* – бу бизлер!
Хунн, хазар, гот, къыпчакъ...
 Сымамызда излер –

Къая-ташдай къавий
пекинди бу тизлер.
Эйкельтраш – онъ еллер,
ильхамджы – денъизлер.

Эй, бейим, догъгъан еринъден сен четленме!

Чокъ тебеб-къабиле
Къырымгъа къавушты,
Нидже дин, ыркъ, тиллер,
адетлер къарышты,
Дерсинъ, бир къатмерли
кобете ятышты.
«Фурунджы» Хакъ Ислям,
джумле халкъ барышты.

Эй, достум, бойле улькеден сен вазгечме!

Герайлар Къырымны
багъымсыз туткъанда,
Джесюрлик, дегерлик
къайнагъанда къанда,
Дюньянынъ боллугъы
межянынъ саргъанда,
Пис ханджер сапланды
Ханлыкъкъа аркъадан...

Эй, къачакъ, сен дигер Ана-Юртны сечме!

Зифт-къара юзйыллыкъ
бастырды гонъюльни,
Зор, дешет иджретлер...
Къырымлар болюнди,
Чарлыкънынъ о, шомпол
тарзындан тонъюльди –
Бошады дагъ-чёллер,
оджакълар комюльди...

Эй, зувгъан, иджретинъни кестир сен, кетме!

Душманны юкълатты
«Уянув девири»,
«Терджиман» джаильни
ирфангъа чевирди,
Атамыз танылды
маариф чебери,
Къурултай да олды
асырнынъ тедбири.

Эй, агъа, Ор-Чонгъар сынъырын сен кечме!

Советлер косътерди
озь «яны» дюньясын:
ГУЛАГлар, гъурбетлик,
къан-реван, вельасыл,
Дарагъач толу юрт –
чель, дагъы, ялысы,
Асылды, атылды
миллетнинъ ярысы...

Эй, сохта, акъраба багъынъны кестирме!

Эки харис иблис
якътылар джианны,
Ачты башымызгъа
сюргюн фаджианы,
Тапылмаз сёз язмакъ
хорлу, аджджы алны...
Амма къалкъты миллет –
бутюн джаны, анъы!

Эй, зулум, ярамызны сен инълеттирме!

Акъсызлыкътан къуртар,
Яратан, сен Озюнъ,

Гудюрдей Московда:
«Я Ватан, я олюм!»,
Тек Къырым къырымчюн
дуйгъусы да, ою!
Асретли авдетнинъ нурлата танъ ёлун...

Эй, генчим, сен бош дуйгъуны эркетме!

Чагъы пишкен миллет –
къыз киби алданды,
Айнеджи мемурдан
умютлер быланды,
Меркезде мантикъсыз
сиясет танылды.
Догъмуш девлет хаял,
тиллерде анъылды...

Эй, къомшу, Юртунъны сен мукъаеслеме!

Титис буз апансыз
аданы къаплады,
Сырт къонъур аювы
оны эп талады,
Кене, баш язысын
козь корип, къапалды –
Юз бинъ окъ догъру, саф
арзуны саплады...

Эй, ябан, фитне оюнъы эйбетлеме!

Фелекнинъ чембери,
сынавдан биз кечтик,
Рухтан ич тюшмек,
Хакъ ёлун биз сечтик,

Эдждатлар чокърагъын
сувуны биз ичтик,
Тынч куреш, тикленюв
гъаесин ис эттик.

Эй, ийгит, мутешем диярынъ тюкенмей!

Бизлерден олмагъан
буларны анъламаз,
О, сокъакъ сипиртки
япкъанын фаркъламаз...
Бизлерден олгъанлар
пусланы шашырмаз,
Къазыкъкъа, мал киби,
байланып сарылмаз.

Эй, кимсе, Ешиль Аданы сен эндирме!

Пирелерге бола
ёргъанны якъмайыкъ,
Араба онки, деп,
авасын чалмайыкъ,
Шейтангъа чарыгъын
кийдирип алайыкъ!
Миллий шан ве шурет,
дегерни сакълайыкъ!

Екяне Къырыммыз – Анадан къачмайыкъ!

Чокъкъа бармай, къайтыр
Кок йылдыз шавлеси,
Арыныр куф-серстен
Ватаннынъ къалеси,
Дагъылыр онынъ урь
бастыргъан къафеси,
Дюнья мытлакъ таныр
«Ант эттим» нагъмесин!

Ончюн, ич шубесиз, мытлакъ, топла эсинъ!

Эй, достум, улькенъден маскъара вазгечмек!
Эй, агъам, иджретке ясакълардыр кетмек!
Эй, къачакъ – чокъ янълыш башкъа Юртны сечмек!
Эй, зувгъан, не къазанч – о тарафкъа кечмек?!

Эй, генчим, биль, о дерт – союньны инълетмек!
Эй, ябан, бош бир иш – Аданы эндирмек!
Эй, сохта, маскъара эвинъден игренмек!
Эй, къардаш, хаинлик – илинъден четленмек!

**Ёкъ, олмаз, эй, эвлят, Ватанны терк этмек –
Юдже: «Будыр сенъки!», дегенин тюзетмек!**

18-майыстан сонъра...

***Шеит кеткеннинъ мураджааты
яхут Бир эски бейитнинъ
докъуз янъы багъламасы***

*Акъшамдан къалгъан тюй пастаны
Саба турып ашадым.
Озъбекистангъа кельген сонъра
Беш ай, он кунъ яшадым...*

Бегават чёллеринде 1944 с. июнь-июльде йырлангъан тюркю. Бельки де, анда да уйдурылгъан. О заман 15 яшында олгъан Сальге Сеитхалил къызындан якъында язып алынды.

* миллийден чокъ юзйыллар эвель ве сонъра – орта асырлар девринде Къырымда ве онынъ якъын эм де узакъ дживарында яшагъан, ярымаданынъ топонимиясында ачыкъ-айдын корюнген излер къалдыргъан къадимий тюрк къабилелери.

Бу сёзлерни эшиткеннинъ
Тени къаврап титресе,
Эждатларнынъ чекишкени
Козь огюнде тирильсе,

Бинъ еди юз сексен учте
Запт этильдик, деп сайса,
«Силялы арсыз бир кучь де
Йыкты-кырьды эп», – айтса,

Инълев толу иджретлернинъ
Акс-садасы кьалкытырса,
Ачлыкь, джоюкь, нефретлернинъ
Сезгени янып турса,

Кыырымларнынъ корьгенлери
Гонъюль мешъали олса,
Миллий дава орынеклери
Иле ой, шаны толса,

Юрегинде юрт дуйгъусы
Шахдамарын патлатса,
Козьге кирмеген юкъусы
Къафасыны чатлатса,

Залым кьорлагъан тютюннинъ
Думаны богъып эссе,
«Душман чалдыргъан дюдюкнинъ
Авасы сахте», – десе,

Демек, о – Кыырым инсаны,
О, элял сютни эмген,
Беш ай, он кунь яшагъаннынъ
Омюрин девам эткен.

Таш-топракълы тую пастасы
Зеэр олды эм мельэм –
Акъшам ольген тиф хастасы
Саба догъды эмелли.

Дей шейт: «Къырым топрагъы,
Алтын Бешик сатылмаз,
Видждан, дедемнинъ оджагъы
Арсыз кучке къатылмаз!».

Келеджегинъ бар, миллетим!

Киммэрлер, тавэрлер
Эдждатлар сенинъ.
Чель, ялы, дагъ ерлер,
Юрт адлар сенинъ.

Танърыдан эдие
Бу ешилъ ада.
Онъа «сагъ ол!», дие
Яша дюньяда!

Куреш – омюр, оюнъ,
Такъдиринъ... Демек,
Эр бир кунъ, йыл бою,
Курешмек керек.

Шубеленмек олмаз –
Келеджегинъ бар!
Душманларынь онъмаз –
Енъеджегинъ бар!

Макъсаткъа иришмек
Исрарлыкъ кефиль.
Акъкъынъа киришмек
Акъылынъ феим.

Огге эп кет сен, эй,
Къырым миллети!
Коклерге етсин, эй,
Шанынъ-шуретинъ!

Алемге бу аит:
Ал танъ арада
Оладжанъ сен саип
Ватан-адагъа!

Алие Кенже-Али

Элегия

Как громко и яростно говорит со мной тишина,
Меня заставляет идти под прицельный огонь,
Зовёт изнутри, как будто мне имя – война,
Мне имя – война, и смертью мне будет покой.

И на языке моём колкость от рвущихся слов,
От криков людей, чьи судьбы храню за душой.
Мне имя – война, я дочь обезумевших вдов,
Я дочь поседевших от дикого горя отцов.

Народ мой – земля, и кровью написан мой путь,
Во имя погибших в борьбе – я клянусь не свернуть!

Къайда кетсень – диварлар

Юксек къырнынъ тюбюнде тура алчакъ эвим.
Миллетиме яхшылыкъ сизден беклемедим.
Меним хор, асрет халкъым кимге керек?
Алчакъ эвнинъ устюнде къырлар юксек.

Озенимде сувукъ сувнен ташлар ойнай.
Юрегимде, парча-кесек, ачув къайнай.

Не япайым? Къайда кетсенъ – диварлар,
Нефесим ёкъ. Бу сёзлер биле манъа тар...

Ерге ятып...

Ерге ятып, эллериме топракъ алам,
Язлар сувукъ. Къайдан сыджакъ кельсин?
Сен унутасынъ, мен ич унутмам –
Бу ер бизим, бизим, бизим, бизим!

Сен унутасынъ, кимге ишанып?
Биз олмасакъ, олар къуванаджакъ.
Сен унутасынъ, озюньни сатып.
Ватаныма къайдан кельсин сыджакъ?

Уставшие камни Родины

Мокрые камни, мокрые скользкие камни
Шторм накрывает тысячи лет.
Камни устали, как сильно камни устали
Думать о том, что на Родине Родины нет.

Камни вздыхают больно, хрипло, гортанно,
Помнят касания рук от любви горячих.
Кто их полюбит сильнее? Камни погибнут,
Если потомки любящих станут незрячи.

Колыбель

Дома, кипарисы, дороги,
До моря низина и склоны.
Мы дети, мы птицы, мы боги,
Мы гнёзда, мы камни, мы кроны.

Идём по ущельям, долинам,
Проходим вершины, обрывы.

Мы ветры, мы травы, мы грифы,
Мы степи, мы лисы, мы нивы.

Дороги завязаны в узел,
Наш остров качает младенцев.
Мы руки, мы вера, мы души,
Мы этого острова сердце!

Сагъындым

Атеш киби кельдинъ,
Мен чѣль эдим –
Мени якътынъ.
Ягъмур киби кельдинъ,
Озен эдим –
Таштырдынъ.
Аяз киби кельдинъ,
Мен таш эдим –
Парчаладынъ.
Насыл кельсенъ де – кель.
Пек сагъындым.

Неден тына юрек

Гедже келе, денъиз тына –
Юрегим тынмай.
Кузьлер келе, яшым тола –
Юрегим тынмай.

Севги келе, козьлерим тоя –
Юрегим тоймай.
Ресимлерни толдура боя –
Юрегим къара.

Асрет дегилим –
Агъламакътан ёкъ файда.
Ватаным бахтлы олса –
Юрегим тына...

Абилькерим Велиля

Болюшмем

Джандан севген Къырымны
Бар дюньягъа денъишмем.
Атта чайыр, къырыны –
Мен ятларнен болюшмем.

Сукъландыра озь Юртумнынъ
Чёллери эм дагълары.
Къувандыра топрагъымнынъ
Багъчалары, багълары.

Рухландыра чёллеримнинъ
Ерден чыкъкъан бувлары.
Эм де озен, голлеримнинъ
Буллюр киби сувлары.

Мисильсиздир чель тарафнынъ
Алтын башлы богъдайлары.
Орта ёлакъ, шу этрафнынъ
Дагъ этеги тогъайлары...

Къушчыкълар да сабалары
Чувулдаша арекетнен.
Кузьде Ватан анбарлары
Толып-таша берекеттен.

Эглендире миллетимни
«Татлы сес»нинъ сырлары.
Шенълендире умметимни
Иджра эткен йырлары...

Илимизнинъ эр бир ери
Шек-шубесиз бизимдир.
Деделернинъ манълай тери
Бизчюн орьнек азиздир.

Лякин мени кедерлете
Зайыфлашкъан тилимиз.
Лякъайдлыкъ эп девам эте –
Джоюлмазмы Илимиз?!.

Лаф этмеге алышайыкъ
Догъмуш тильде бир кереден!
Чыкъармакъчюн ашыкъайыкъ
Тилимизни шу дереден!

Тырнавучкъа басмайыкъ

Уйдурылгъан яланларгъа
Къулакъларны асмайыкъ.
Инанаракъ «оюнлар»гъа –
Тырнавучкъа басмайыкъ.

Тырнавучнынъ сапларындан,
Манълайларда шишик толу...
Чыкъалмаймыз астларындан –
Дубарада ятлар къолу...

Базыларны анъламайым –
Кене бугунъ янъылалар!
Джинаетнен багъламайым –
Саткъын сѣзнен анъылалар!

Олур-олмаз, эр бир шейге,
Къабаатлана бизим миллет.
Агъыр олса беджермеге –
Олсун Къырым бизим девлет!

Къайтса Къырым халкъымызгъа,
Меселемизни чезерик!..
Токъунылмаса акъкъымызгъа –
Юртта сербест кезерик!..

Эй, инсанлар, халкъымызны анъланъыз –
Бизим Къырым, ят девлетке мулък олмаз!
Истер къуван, истесенъиз агъланъыз,
Къырымымыз къырымларсыз ич онъмаз!

Чюнки Къырым миллетимизнинъ Ватаны,
Буны бизим тарихымыз исбатлай!
Савашларда акъкъан эдждатлар къаны –
Бугунъ исе, оны вакъыт тасдикълай!..

Къырымда къырымлар яшайджакъ

Эбедий миллетим, бу фани дюнъяда,
Яшамакъ акъкъы бар Ана-Ватанда!
Бу топракъ бизлерге Алладан кельген –
Къырымда къырымлар яшайджакъ – деген!

Лякин акъ-укъукъ тикленеджекке ошамай,
Мемурлар агъызы яландан бошамай!
Ифтирагъа олар яшлыкътан алыша –
Бизлерге къаршы яш-къарты чалыша!

Инсафынъ ёкъ сенинъ, кельмешек шорбаджы,
Къальбинъ де чюрюген, бешарет ифтираджы!
Бизден де беш-бетер куньлерге къалырсынъ!
Алланынъ джезасын бус-бутюн алысынъ!..

Къырым киби дженнет ёкъ!

Озь халкъынъны затен сатма,
Чюнки къырым – миллетинъ!
Локъатагъа аслы татма –
Къырым сенинъ девлетинъ!..

Саба эрте ишке атлан –
Къазангъанынъ элял аша!
Агъыр, енгиль ишке къатлан –
Озь Юртунъда сербест яша!

Инанма ич ят кимсеге,
Гольден сувсыз къайтырсынъ!
Оплап минер энъсенъе,
Бир де сагъ ол, айтырсынъ!

Эп бир йипсиз багъланамыз,
Донатылгъан алангъа.
Иште, сонъра агъланамыз –
Инанып биз ялангъа!..

Макътасалар, къабарамыз –
Ичимизге сыгъмаймыз!
Ифтирадан сарарамыз,
Акълымызны йыгъмаймыз...

Сизинъ серсем анъынъызгъа
Генчлеримиз кулелер!..
Феналашкъан алымызгъа
Олар яна, куелер!..

Копек киби атыламыз
Олар аткъан кемикке...
Вира барып сатыламыз
Бизге тийген эмекке...

Не берселер, алмайыкъ,
Башкъа топланъ акъылны!
Душманлашып къалмайыкъ,
Къулланаракъ пахылны!..

Не истесе, оны япа,
Халкъымызгъа леке ташлап...
Бизге къаршы фитне тапа,
Кенди гъаелерин ашлап...

Сюргюнликте бир къалмайып,
Юртумызгъа къайтайыкъ!
Пешманлыкъкъа биз далмайып,
Ватан! Къырым! – айтайыкъ!

Чюнки бутюн ер юзюнде
Дюльбер ерлер гъает чокъ!
Дюньямызнынъ бир еринде
Къырым киби Дженнет ёкъ!

Языкъ олсун...

Языкъ олсун миллетим –
Кимлерге сен инандынъ?!
Тикленсин – деп, девлетим –
Агъыз ачмай къыйналдынъ!..

Бильмем нелер беллейсинъ,
Ятлар къучакъ кergenде...
Олардан не беклейсинъ –
Санъа ваде бергенде?!.

Меджлисни кенаргъа аттыкъ...
Орталыкъ тешкият толды!
Янъы «ёлбашчылар» таптыкъ...
Халкънынъ алы не олды?!.

Арды-сыра токътамадан –
Джинаий иш ачалар!
Алладан биле къоркъмадан,
Пис урлукълар сачалар!..

Иште, кене арекетни
Гъайрыдан биз башлармыз!
Эльде эткен «берекетни» –
Бегенмейип ташлармыз!..

Етер артыкъ! Эп сустыкъ,
Тизден керек турмагъа!
Эки асыр къан къустыкъ –
Зарур девлет къурмагъа!!!

Пайынъызны алырсыз

Мирас къалгъан топрагъына
Халкъым илле къайтаджакъ!
Баба-деде дурагъына –
Ватаным – деп, айтаджакъ.

Виран олгъан девлетини,
Гъайры баштан къураджакъ.
Ады къырым миллетинен,
Аякъта тик тураджакъ!

Ватанына кирсе душман –
Оны юрттан къуваджакъ!
Душман исе, олып пешман,
Озь Юртуна зуваджакъ.

Инатланып, кирсе текрар –
Озюне зарар япаджакъ.
Юртумызда кыдырса кяр –
Башына бея тападжакъ.

Къутурманъыз дюнъда –
Башынъызда бея бар.
Къуртулмазсыз белядан,
Чюнки сизге дюнъа тар!..

Не заман сиз токътайджакъсыз,
Эп топракъкъа сизлер зар?
Айтынъ, къачан тояджакъсыз, –
Бармы сизде, намус-ар?!.

Чаре олса, азырсыз
Дюнъаны запт этмеге...
Расткельгенни таптап сиз –
Ерге серип тепмеге!..

Етер артыкъ, ойнаманъыз –
Бетер алгъа къалырсыз.
Миллетимни кыйнаманъыз,
Пайынъызны алырсыз!..

Копек киби урелер

Саткъынларгъа инам ёкъ, –
Копек киби урелер...
Яптыгъындан гонъюли токъ –
Чанакъ ялап юрелер...

Шу себепле баскылар,
Але бугунъ токътамай.
Сонъсыз олгъан аскылар –
Токътайджакъкъа ошамай!

Бойсунмагъан миллетим
Оларгъа таби олмаз.
Тиклемекчюн девлетни –
Къаршы чыкъкъанлар онъмаз!..

Эминим ки миллетим
Озь девлетин къураджакъ!
Басып кирген иллетни
Юртумыздан къуваджакъ!

Бойсунмамыз!

Зулумлыкъкъа эки бучукъ
Асыр кечти арадан.
Къуртулмакънынъ чареси ёкъ
Эп тазерген ярадан.

Лякин меним джесюр халкъым,
Бойсунмагъан, бойсунмаз!
Бир кимсеге кенди акъкъын
Къалдырмагъан, къалдырмаз!

Къоркъу бильмез бу миллет
Шу топракъта асыл олгъан.
Сербестликле тиклеп девлет –
Эп чокълашып, мында онъгъан!..

Къомшу олгъан девлетлернен,
Алыш-веришлер япкъан.
Чешит тюрюлю миллетлернен
Муаббет яшап, тиль тапкъан...

Амма шималь сынъырына
Айдут топлум бирлешкен...
Бизим Къырым топрагъына
Басып кирип ерлешкен.

Але бугунь токътамайып
Къырымгъа вира кирелер...
Яптыгъындан утанмайып –
Къырымда сербест юрелер...

Арамызда да тапыла
Оларны чокътан беклеген.
Къучакъларына атыла,
Дерсинъ, сою-сопу кельген.

Аталарымыз айткъандайын –
Затен олмаз «кой копексиз».
Чыкъкъанына бир къач хаин –
Шаат олдыкъ, шек-шубесиз!

Уфюртмеге етмегейдинъ
Ифтиралар, яланны!
Юрткъа къайтып кельмегейдинъ–
Макътамакъчюн ябанны.

Кимлер къачты, къайда къачты?!
Утангъайдынъ айтмагъа!
Кимге кимлер, къапу ачты–
Истегенде къайтмагъа?!

Ясакъ олгъан бешер сене,
Кечер кетер арадан.
Къысмет олур, Ватан кене-
Рева корер, Ярадан!

Азырланъыз бохчаларны,
Къачмакъ керек сизлерге!
Унутманъыз акъчаларны,
Къувет берер тизлерге...

Лякин сизде фурсат бар,
Афу соранъ миллеттен.
Олса сизде намус-ар,
Халкъ къуртарыр иддеттен!

Ясакъларына къаршы

Ватаннынъ эр кошеси
Озь эвлядыны беклей.
Къуругъан эр чешмеси
«Кель манъа», – деп, дестеклей.

Чокътан берли сагъынам...
Я сен къаерде къалдынъ?
Даима сени анъам,
Сен исе ойгъа далдынъ.

Экиленме, Юрткъа къайт –
Темиз онынъ авасы.
«Мен къырымым!», – деп, сен айт,
Битсин Къырым давасы!

Этраф мания толды –
Сувгъа биле далмагъа
Биз ичюн ясакъ олды,
Атта нефес алмагъа.

Булар чаре тапалмай
Бизни гъайып этмеге.
Нелерни бизге япмай
Башымызгъа етмеге?!

Бойсунмай, дагъылмасакъ –
Къырымны терк этерлер,
Оларгъа къатылмасакъ,
Башларына етерлер.

Бизлерге токъунмасын –
Биз Къырымнынъ тамыры!
Эвмизге сокъулмасын –
Битер халкъым сабыры!

Миллет ёлу

Миллетимнинъ бир ёлу бар,
Шу ёлдан биз кетермиз!
Акъикъат ёлу олмаз тар,
Ниетлерге етермиз!

Эсас бизим ёлумыз–
Там адалет ёлудыр!
Амма, сагъ ве солумыз
Куньджю иле толудыр!..

Кок байракъны ельпиретсек,
Сербест кетип ёлумыздан,
Байракъны биз тик котерсек ...
Ким аладжакъ къолумыздан?!

Бу ёлдан биз кетеджекмиз,
«Кетмемиз» деп, айтмамыз!
Ёл сонъуна етеджекмиз –
Яры ёлдан къайтмамыз!

Ёлны ачкъан къартларымыз
Муддет битсе, кетеджек,
Теджрибели яшларымыз
Ёлны девам этеджек!

Бизим эсас ниетимиз
Тиклемектир девлетни!
Адландырмакъ истегимиз
«Къырым» – дие, миллетни!

Иште, мен де, азиз халкъым,
Азырым ёлгъа чыкъмагъа.
Талап этип кенди акъкъым,
Акъсызлыкъны йыкъмагъа!

Ватан недир?

Ватан демек – буюк сёз –
Къырым менчюн Ватандыр!
Ят топракълар юзде-юз,
Миллетиме ябандыр.

Ят топракъкъа Ватан десек,
Бу ифтира, яландыр.
Шу топракъны юрт беллесек –
Ватан дегиль – аландыр...

Илле бир кунь тикленир

Илле бир кунь тикленир
Ят таптагъан девлетим.
Сербестликке бельсенир
Меним къырым миллетим!

Ватанымнынъ ады Къырым,
Мен де онынъ эвляды!
Миллет адын деген къырым
Халкъымызнынъ эдждады!

Несилине эдие эткен
Эдждатлар озь дурагъын.
Несили де къабул эткен
Чёлюн, дагъын топрагъын.

Иште, эсас ниетимиз
Миллий девлетни кърмакъ!
Эпимизнинъ истегимиз
Залымгъа кършы турмакъ!

Яткъа кърчакъ кермемиз
Ватанымыз Къырымда.
Яшамагъа бермемиз
Атта дере, къырында!

* * *

Таш, къаялы дагълары,
Орманда сув агълары,
Дюльбер юзюм багълары,
Булар эпси Къырымдыр!
Къырым бизим Ватандыр!

Къара денъиз далгъалары,
Къаяларда алкъалары,
Юксек дагълар талдалары,
Булар эпси Къырымдыр!
Къырым бизим Ватандыр!

Денъизлернинъ ялылары
Дагъ этеги чалылары,
Мусавийлик тамгъалары,
Булар эпси Къырымдыр!
Къырым бизим Ватандыр!

Къулан кенъиш чёллери,
Бюллюр сувлу голлери,
Чокъ шиддетли селлери,
Булар эпси Къырымдыр!
Къырым бизим Ватандыр!

Номай сувлу озенлери,
Озен бою тузенлиги,
Козь къамашкъан гузеллиги,
Булар эпси Къырымдыр!
Къырым бизим Ватандыр!

Берекетли топракълары,
Дерсинъ, къайнай чокъракълары,
Тереклернинъ япракълары,
Булар эпси Къырымдыр!
Къырым бизим Ватандыр!

Кокте учкъан чайлагъы,
Чалгъы ичюн къайрагъы,
Тамгъалы кок байрагъы,
Булар эпси Къырымдыр!
Къырым бизим Ватандыр!

Ялан дюнья дженнети,
Онынъ къырым миллети,
Тикленеджек девлети!
Булар эпси Къырымдыр!
Къырым бизим Ватандыр!

Къырым бизчюн мекяндыр,
Къавий туткъан табандыр.
Шек-шубесиз тавандыр,
Къырым бизим Ватандыр!

Мында девлет къураджакъ!

Бир вакъытлар «саткъын» эдик,
Сонъра исе «экстремист»...
Сизге къаршы биз не дедик?..
Энди олдыкъ «террорист».

Унутылмаз 44 сене,
Майыс 18 танъында
Кимлер бизге кирди кене,
Автоматнен къолунда?!

Къартларны ве сабийлерни...
Юклединъиз тренге.
Ёлгъа атып, олюлерни,
Базыларын озенге...

Ильк сюргюнлик йылларында
Яры халкъымыз ольди!..
Озбекистан топрагъында,
Мемур джедвельден сильди.

Айтынъ мангъа, ондан берли
Кимлерни ким джезалай?!
Але бугунъ ерсиз-ерли-
Халкъымызны къазалай?!

Эр тарафтан акъсызмыз,
Агъыз ачмакъ ясакълана!
Къырымда биз тамырмаз,
Дегенлер апске алына...

Дегиль, олар бизлерни,
Биз оларны «сыкъкъанмыз...»
Акъаретли сёзлерни
Айтып, итеп «йыкъкъанмыз!...»

Къыйналгъанлар «гъариплер»,
Амма къоркъа къайтмагъа...
Мында эмиш «саиплер»,
Утанмайлар айтмагъа.

Эп кейфленип яткъанлар,
Чалышмагъан-ашагъан...
Писликлерге баткъанлар,
Иште, ойле яшагъан...

Ким сизлерни къувды мындан?
Сиз бизлерни къувдынъыз!..
Азакъ денъиз ортасында
Халкъымызны богъдынъыз!..

Ким сизлернен олмаса,
Демек, сизлерге душман...
Сизлерге бойсунмаса,
Дейсиз: олурсыз пешман...

Айдутлардан фаркъынъыз ёкъ,
Олардан да бетерсиз...
Сизде гунях олардан чокъ,
Илле бир кунъ, кетерсиз...

Бир тарафтан халкъымызны
Козъбояма «акълайсыз».
Талап этсек акъкъымызны,
Хырсызлайсыз, сакълайсыз...

Ольгенлер де чокълаша,
Къыдырувлар япылмай...
Бунен кимлер огъраша,
Къатиллер ич тапылмай?!.

Япыладжакъ иш олмаса,
Джами, эвлерни тинте...
Не япасыз, деп соралса,
Иш джёременен бите.

Дерсинъ, олар азлыкъ эте,
Бизден де бар къатылгъан...
Макътавлары джангъа ете –
Иште, олар сатылгъан!..

Алтын бешик бири бере,
Дигери де бир китап.
Дёрт тарафынъ эп бир дере,
Къолун опсенъ де, сыйпап...

Языкълар олсун сизге,
Халкъ ишанчын джойдынъыз!..
Ятлар берген чий емге
Иште, о кунъ тойдынъыз...

Лякин бизим къоркъубильмез
Тамыр къырым миллети!
Курешмектен ич вазгечмез,
Тикленгендже девлети!

Халкъ кимседен къоркъмады,
Юртта къавий тураджакъ!
Бир кимсени урмады –
Мында девлет къураджакъ!!!

* * *

Къоркъакъ атта тюшюнде
Анълады озъ фиатын...
Сычан эви пешинде,
Олса да о бинъ алтын!..

Яткъа эгильмез башым!

Дюньяда чокъ яшасам да,
Юзге етсе де яшым,
Къаткъан отъмек ашасам да –
Яткъа эгильмез башым!

Олар мында къутурмасын,
Дюнья эп бир айланыр...
Куню битер – унутмасын,

Эль-аягъы байланыр!
Къырым деген Ватаныма
Янъы «саип» тапылгъан...
Къырым адлы халкъыма
Ифтиралар атылгъан...

Олар ичюн биз ёкъмыз –
Саяр озюн шорбаджы,
Яланлардан биз токъмыз –
Дерсинъ, бизлер «торбаджы».

Кельмешек ашыкъмасын
Бизни мындан къувмагъа.
Затен, бизге саташмасын –
Ер тапылмаз зувмагъа!

Кимсе мында сокъулмасын –
Бу халкъымнынъ топрагъы!
Миллетиме токъунмасын –
Къуруп къалмаз чокърагъы!

Эджадымнынъ дамарындан
Мында акъкъан къаны бар!
Энъ къадимий эджадымдан
Къырымджылыкъ анъы бар!

Чужого — не берите

Господа, что вы творите?
Вы самих себя срамите...
Надоело! Прекратите
И прощения попросите!

Понапрасну всё громите —
Всё неправду говорите.
Крымцев вы не покорите...
Крым своим не утвердите,

А Россию берегите —
На китайцев посмотрите!
Вы ж своё-то не дарите
И чужого не берите...

Мы — не террористы!

Керчи мост перила сложит —
Простоять недолго сможет.
Моря льды его погложут —
В этом Бог сам всем поможет...

Не своё не отбирайте,
Всё родное сохраняйте.
И с соседями старайтесь
На худой — но мир равняйтесь.

Среди нас — напрасно тщиться —
Террористов не ищите!
Они в чёрных балаклавах,
С автоматами, бесславны...

Сервер Бекир

Кок байракъ ельпиресин!

Меджлисининъ бинасында
Миллий байракъ ельпирей.
Кечмишмизни анъдырып,
Рух бере Девлет Гирей.

Къырым ичюн табийй
Девлетчилик байрагъы –
Омюрин айдынлаткъан
Маневият чырагъы.

Амма бугунъ явурлар
Озь байрагъын макъуллей.
Рус къыяфетин берип,
Русиедем, деп беллей.

Герблери де шу мараз -
Манасы анълашылмаз.
Тарихтаки алларнынъ
Ич бирине багъланмаз.

Темсилимиз – Тамгъамыз
Этрафында бирлештик.
Агъыр алгъа къалгъанда
Джумленен фикирлештик.

Авдет нетиджесинде
Акъикъатен ёрулдыкъ.
Себепсиз акъаретлер,
Ошеклерге урулдыкъ.

Халкъ ичюн токътатайыкъ
Зарар берген даваны,
Ниает, къыскъартайыкъ
Зайыфлашкъан араны.

Къол тутып, ишлетейик
Къырым Къурултайыны,
Бу джумледен, сайлангъан
Онынъ эр адайыны.

Къырымнынъ талабына
Бутюн дюнья сесленсин,
Шуранынъ бинасында
Кок байракъ авеленсин!

Мустакъиллик огърунда

Кельмешеклер анъламады
Авромейдан ниетин.
Темиз къальпли инсанларнынъ
Азатлыкъ арекетин.

КГБнинъ унсурлары
Кене атын ойнатты.
Ватанымны титретерек,
Дертлеримни къозгъатты.

Фитне-ошек даркъатаракъ,
Сарып алды ордусы.
Иште, къомшу мемлекетте
Ёкътыр Аллах къоркъусы.

Силясыны къолгъа алып,
Къырым сабырын сынай.
Эджадымнынъ топрагъында
Садыкъ эвлядын къыйнай.

Етмиш йыллыкъ ярамызгъа
Кене тузун сепмекте.
Бойле агъыр кунълеринде
Пис зулум косътермекте.

Магърур къырым миллетини
Ич кимсе букялмады.
Онынъ кучлю ирадесин
Залым сындыралмады.

Чюнки бизим тарафта
Адалет, инсаф кучю –
Къабул этсин дуамызы
Аллахым, тынчлыкъ ичюн.

Бойле дешет вахшийликнинъ
Бир кунъ чыкъар къокъусы.
Ондан гъайры, унутмайыкъ –
Огде къабир соргъусы!

Къырымны яшатайыкъ!

Инсаниет алдгъа кете,
Бизлер арткъа къайтамыз.
Мушкуль алгъа къалсакъ да,
Акъикъатны айтамыз.

Кельмешек пис ниетинен
Арекетке кирише –
Арбий кьурал вастасынен
Макьсадына ирише.

Миллетни кьолгъа алмакьчюн
Бульбуллер киби оте,
Ялан ве фитне уйдурып,
Башларымызны куте.

Татаристан ёлда кьалды –
Къырымда афта ара.
Мусульманлар чекишселер –
О да юрекке яра.

Къырым халкъы сюрю дегиль –
Анда-мында кьатылмаз,
Онъа сербест омюр керек –
Эр оюнгъа атылмаз.

Совет Бирлигинде яшап,
«Чокъ дертлерге даяндыкъ»,
Чюнки эждат дегерине
Омюр бою таяндыкъ.

Бизни Алла озю кьоруй
Косьтерип сагълам ёлны,
Къурултайнынъ боюн-борджу
Айырмакъ сагъ-солны!

Авропагъа да кьайтырмыз –
Сербестлик нурын сачып.
Бир кунь илле «Пётр» чыкъар
«Пенджере»сини ачып.

Чюнки заманлар денъише,
Девлетни зулум йыкъар.

Бизим ярдымымыз иле
Акъикъат енъип чыкъар.

Бугунъ эсас меселемиз
Халкъымызны сакъламакъ.
Чарелерини тапып
Адымызны акъламакъ.

Девлетчилик ёлларыны
Гедже-кунъдюз арайыкъ.
Керек олса, джаяв юрип,
Пайтахткъадже барайыкъ!

Халкънынъ такъдири — меним такъдирим

Къырымлар Къырымында
Шекилленди эм яшай.
Меним исе такъдирим
Оларнынъкине ошай.

Къыркъ дёрт, майыс он секиз —
Кунъ бизлер ичюн къара.
Халкъымнынъ юрегинде
Тедавийсиз бир яра.

Шу кунълери Къырымда
Ачкъан, дейлер, эрылгъан.
Шу куню де къырымлар
Ватанындан айрылгъан.

Миллет къувулгъандан сонъ
Къырым бутюнлей солды.
Тарихымыз силинип,
Ада виране олды.

Асретликтен ёрулгъан
Онынъ денъиз, дагълары.

Бакъылмайып къуругъан
Багъчалары, багълары.

Онынъчюн агъыр кунъде
Къырымым манъа бакъа.
Юкъуларымны болип,
Къальп къапусыны къакъа.

Амма бугунъ ич бир шей
Кельмей меним къолумдан.
Бунъа бакъмадан таймам
Туткъан Алла ёлундан.

Мевлям ризасы ичюн
Дуаларгъа таянып,
Зиддиет, зорбалыкъкъа
Бугунъегдже даянып.

Терен ойларгъа далсам –
Эшитиле сес-седа.
Кене алдымда инълеп,
Турмакъта Ешилъ ада.

Ёлбашчылар истеген
Авасыны чалдыра,
Халкъымызны эски тас
Этрафында къалдыра.

Вакъыт ич де токътамай,
Девирлер отип кетер.
Миллетиме самимий,
Йымшакъ бир къач сёз етер.

Падиша да бир куню
Илле озюне къайтыр.
Къайгъылы къырымларгъа
«Къырым сизинъ!», деп айтыр.

Гульзар Дерменджи

Аждерхалар

Аждерхалар табиаты
Баскъынч эди, ойле къалды.
Аждерхалар Къырымымны,
Халкъыны кочюрип алды.

Етмиш йыл кечкенден сонъ да
Къырымны алмакъ ичюн
Кене къомшу тарафындан
Аждерха этти уджюм!

Силяланып богъурдакътан
Алдавларнен огъраша.
«Руслар тутып алдылар»,
Деген кене янълыша.

Халкъымыз асырларда
Къуртаргъан «погром»лардан!
Хайыр недир бильмегенни
Ич олмаз къуртармагъа,
«Сагъ олунъыз!», демегенни
Тюшмей къорчаламагъа.

Бельки де, бунынъ ичюн
Олар бизни севмейлер.
Онынъ ичюн де, бельки,
Ишгъаль этип безмейлер!

Ынджытып халкъымызны,
Догъмуш Къырымымызны
Алдылар эки кере.
Аллам оларны коре!

Бильсинлер ки, ойле олур,
Конделен айланыр омюр,
Кене де ерсиз къалырлар,
Сахра бойлап доланырлар!

Юрек авлеке

Шу чаресизликтен юрек авлеке,
Адалетсизликке юректе оке.
Айдынлыкъ ёлуны буладжамыз биз,
Эгер де бир изнен кетсек эпимиз.

Кене ташладылар бизни атешке,
Мевлям ярдым берсин, киришип ишке.
Атешнинъ де сёнген бир адети бар.
Къара къышны биле енген де баарь.

Бугунъ ат ойната энъ сучлу махлюкъ,
Ферасетнен онъа тюшюрсек юмрукъ.
Ташлатмамыз оны баш-устюмизге,
Садыкълыкънен бакъсакъ озь еримизге.

Эр шейни енъмекчюн бу юктен аркъа
Шу садыкълыгъымыз Къырым Ватангъа!
Земанесине де кеманеси бар,
Душман озь лайына башынен батар!

Эй, инсан, турма гъафлетте!

Дженк башланды бир кереден,
Къошулды аскер эр ерден,
Суриеден, къуртарып джан,
Инсан къача Ватанындан.

Къыяметтен котерильди,
Къавгъа ели эсти бирден,
Амма о да, санки агълай,
Барышыкълыкъчюн яныкълай.

Сарды халкъларны мусибет,
Чюнки темельден фелякет:
Гемилер деньизге бата,
Далгъада джесетлер ята.

Земаненинъ инсанлыгъын
Битирмели баскъынчлыгъын!
Ят кирмесин девлетлерге,
Ёл ачылсын миллетлерге!

Олсун достлукъ, байрам бизде,
Сархошланып, эссиз ятманъ,
Не оладжакъ огюмизде?
Гъамсыз батагъына батмакъ!

Ферасетни къулланайыкъ,
Достлукъ урлугъын сачайыкъ,
Тынчылыкъ анълашмаларыны
Тизсек, кесер чатышманы.

Эй, инсан, турма гъафлетте,
Кес огюни фелякетнинъ,
Достлукъ – акъылнынъ темсили,
Яшат инсанлар несилин!

Секизликлер

Эбедийлик сырыны
Бильмеге бизге ясакъ,
Сыр билинсе, ачылса,
Онсуз къалмайджакъ меракъ.
Демек, къалмаз ынтылыш
Омюрни огренмеге.
Оны огге сюрмеге
Тапылмайджакъ тырышкъакъ.

* * *

Душман мени Ватанымда
Саиплигим дуя мында.
Кимсе ихтар дегильдир,
Баскъынч огълу баскъынчтыр.
Онынъ ярымадада
Ятлыгъы корюнгенде,
Саип оламаз ич де.
Курешни адет этмеге
Пек бильди миллетимиз,
Киришкенде бу адетке,
Джанлангъан курешимиз.
Бу чизгиси енъиш берди
Ватанына къайтмагъа,
Ярдымсыз беджерир кенди
Девлетни де алмагъа!

* * *

Алим Азамат киби
Къараманы олгъанда,
Къырымлар гъурур иле
Ифтихарнен толгъанда,
Душманны сюрп ташлар
Тутушып эр биринен,
Юрегине окъ саплар
Азаматлы элинен!

Линяре Дерменджи

Ялан кечмез

Залым сафе таверлерни
Кирлеп тура джесюрлерни,
Амма олар кирленмезлер,
Алтынга бенъзеп темизлер.

Кечкен Ватан курешинде
Булунды ог атешинде,
Эр ве къызлар даим джесюр,
Виджданлары темиз, буллюр.

Зорлукъ корип асырларда,
Изъет* чекип дженк ёлларда,
Ич олмады олар саткъын,
Залым озю эди зыпкын.

Халкъкъа атып куф бефтанны,
Кирлетмекчюн саф адыны,
Къырымларны ашалады,
Лай-чамургъа булгъалады.

* изъет – эзиет.

Халкълар биле адалетни,
Къайда ялан ве керчекни.
Залымнынъ яланы кечмез,
Ватан севгиси тюкенмез!

О, аладжакъ акъкъын!

Сустынъ, Къырым, ах, пыстынъ, Къырым,
Залым астында кюстюнъ, Къырым,
Дюк-дюк ура юрек теллеринъ,
Къалкъмагъа азыр таверлеринъ.

Юдже Аллам, къудретинъден бер,
Къорчалансын хор миллетпервер,
Адалетлилер илле ки енъер,
«Алтын девир», иншалла, келир.

Сабырлыдыр къараман халкъым,
О, аладжакъ залымдан акъкъын,
Халкъымызчюн догъаджакъ танълар,
Залым озъ башыны озю ашар.

Адалет енъер

Сувукъкъанлы халкъ басты Къырымны,
Алып кельди о Сибирь къышыны.
Баскъынч косътере озъ зулумыны,
Къыйнай Къырымнынъ тамыр халкъыны.

Мабюсханелер мусульман толды,
О балалары оксюзлер олды,
Миллет дуалар япып ялварыр,
Озъ акъкъын мытлакъ о, чекип алыр.

Юрдашлар, Алла берсин кучь, сабыр,
Иблис умятсиз мен енъерим деп,
Озь Ватанына халкъ пек сарылды,
Къырымгъа садыкъ, бундадыр себеп.

Токъатмакъ керек бу иблислерни,
Маскъара этип бу дюньямызны,
Баскъынчылыкъ япты азиз топракъта
Бу йигирми бир янъы асырда.

Ольдюрп халкъны, шу акъсызлыгъы,
Адам хырсызлав къаплады юртны,
Яланджы залым! Терк эт Ватанны,
Битир, иншалла, зорбалыгъынъны!

Адалетимиз чыкъар эп устьке,
Етер халкъымыз куреш енъишке,
Къыйышлыкъ олер, енъер догърулыкъ,
Сарар дюньяны сербестли боллукъ!

Дюнья омюрин йыкъмакъ зарурмы?
Аят, умятни богъмакъ олурмы?

Хош хабер

Яхшы хабер кельди бугунь,
Умятсизден бахытлы кунь.
Ахтем Чийгоз, Ильми Умер,
Сербестлик булды джесюрлер.

Акъ-укъукънынъ чалышмасы,
Президентлер анълашмасы
Чыкъардылар догъру къарар,
Джесюрлерни бошаттылар.

Алыр мытлакъ халкъ бол нефес,
Ватанында яшар сербест.
Олар киби Къараманлар
Миллет ичинден чыкътылар.

Раббимнинъ къудрети иле
Къабаатсызлар чыкъты илле!

Енъильмемиз!

Веджие Кашканынъ вефат этмесине

Боюнъ уфачыкъ олса да, миллет Анасы эдинъ,
Ватан ичюн куреште сен татлы джанынъны бердинъ,
Юрегинъ буюк эди, санки Чадырдагъ киби,
Хатырада яшайджакъ сенинъ аналыкъ къальбинъ!

Асылында къайсы душман баскъынчылыкътан вазгечкен?
Ватан ичюн курешкенлер онъа ич керекмеген.
Чапкъын душман адетинде, юрегинде хынзырлыкъ,
Асыл халкъкъа къаршы онда тюшюнджеде къыргъынлыкъ.

Къырды душман кене де халкъымызнынъ юрегин,
Онъа ич керек дегиль халкъымызнынъ истеги.
Амма булур миллет къувет аждерханы богъмагъа,
Имкян тапар Ватанында сонъ бол-сал яшамагъа!

* * *

Башлары чаларгъан эсли адамлар
Багълангъан къолларнен ерде яталар.
Веджие Кашка, сабырынъ битти,
Инфаркт олып сен дюньядан кеттинъ.

Чыдамады юрегинъ бу кереси,
Сен джесюр Ана эдинъ, кесильди сесинъ!
Халкъынънен берабер сырада рухунъ,
Козьяш тѣке халкъынъ, агълай юртунъ!

Сенинъ еринъе кечер бинълернен бинълер,
Гъалебе ёлларыны яшлар излейлер,
Булуныр чарелер, ачылыр кениш ёллар,
Бу ёлларны тапар сенинъ киби Кашкалар!

КЪЫСЫМ

***Сайымыз аз экен – истей чөктирмек.
Рухумыз саз экен буны кестирмек...***

Эбазер Ускутлю

Нечюн сустынъ?

Эй, укьукъсыз, мазлум халкъым,
Сен нечюн сустынъ?
Башынъа кельген фелякетни,
Сен тез унуттынъ.

Гъафиль къалма, фурсатынъны
Элинъден берме.
Истикъбальге етиш, халкъым,
Нафиле юрме.

Уян, халкъым, чыкъ мейдангъа,
Сёнмесин шанынъ.
Миллий байракъ далгъалансын,
Къайнасын къанынъ.

Етер энди, тур юкьудан,
Гъафлеттен уян!
Чектигинъ джебру-джефалар,
Олмасын ялан.

Эшит, достум, минареде
Эзан окъулыр.
Сени, мени – эпимизни,
Куреш чагъырыр.

Къайда къалды, Керем киби
Туташкъанынъ, янгъанынъ?
Къайда сенинъ Номан киби
Къафеслерни къыргъанынъ?

Къайда къалды, бир сель олып,
Къозгъалгъанынъ, ташкъанынъ?
Алий Совет ве Москваны
Титреткенинъ, баскъанынъ.

Ватанына садыкъ олгъан
Йигит, – йигиттир!
Душман тахты къырылгъан сонъ,
Аят зевкълыдыр.

Эй, къырымлы

Эй, къырымлы, къырымлылар!
Биз де инсан огълумыз.
Нечюн бизлер Юртумызда
Кельмешеклер къулумыз?

Хорлукъ, зорлукъ, хыянеттен
Яш джанымыз тюнъюльди.
Бизим азиз Юртумызда
Кельмешеклер ким олды?

Одасына киргенинънен,
Санъа игренип бакъа.
Къыркъ дереден сув кетирип,
Санъа яланлар такъа.

Бир арса ер сорап барсанъ,
Таш аталар артынъдан.
Озьлерини ким беллейлер,
Конъур аюв затындан.

Бу топракънынъ саиплери
Ким эди де, ким олды?
Сыртнынъ чыплакъ махлюкълары
Бутюн Къырымгъа толды.

Омюр кучьлю далгъадайн,
Зайыф олсанъ, хырпалар.
Далгъаларны ярып кечер
Джесюр йигит – акъайлар.

Эй, къырымлы, къырым огълу,
Тизгинни ал къолунъа.
Къаранлыкъта къармаланма,
Кеч урьмет ёлуна.

Къырым сенинъ ватанынъдыр,
Такъдиринъ озь элинъде.
Кельмешектен авлакъта юр,
Сатыры бар белинде.

Маммет Бешикчи

Адалет ёкъ

Зор оюнны бозар дерлер бизде,
Адалет ишлемей ойле ерде.
Къозучыкъ акълы олса да, кяр этмез,
Чюнки къасап май дердинде.

Къырым бизим, шорбаджы башкъа.
Баскъынджынынъ башында олмай къашкъа.
Чокъ баскъынджылар коръдик, амма
Шимдикилер бам-башкъа.

Эвелькилер мезар бозмаз эдилер,
Шимдикилер мезар да бозалар.
Эбет, кечмишлеринден корьгендирлер,
Ич бир миллетте бойлеси ёкътыр.

Ич бир миллет шанына сыгъдырмаз,
Мезар бозып да, ахтыман алмаз.
Акъыллы инсан да мезар бозмаз.
Мезар бозып да, нам къазанмаз.

Олсун дагда, олсун багда,
Олсун ёлда, изде, тарлада
Бу адалет олмагъан Къырымда
Къазакълар даима кярда.

Джан даянырмы, аджеба?

Чалаш къурдым, оджагъым ёкъ,
Уйлелик, акъшамлыкъ сыджагъым ёкъ.
Иштен далып, раатланаджакъта,
Аякъ узатмагъа буджагъым ёкъ.

Темель къойдым янъы баштан,
Эв къурайым пычма таштан.
Бульдозернен йыкъмасалар,
Сакълар бизни сувукъ къыштан.

Эвлятларым мушкюль алда,
Геджелейлер анда-мында.
Бу вазиет бойле кетсе,
Джан даянырмы, аджеба?

Озь ватанымда бойле ал,
Не эв, не азбар, не бир мал.
Бильмем, алымыз не олур,
Бельким, бу хышым токъталыр.

Бу дюнья – девир дюнья,
Эр дёнгенде, къарышыр.
Эр не къадар къарышса да,
Къырым Къырымгъа ярашыр.

Сакът ол, къырым, азбарынъа,
Гъайры бир къуш къонмасын.
Вакъты келип, эвлят догъса,
Эки юзьлю олмасын.

Къадыр Вели

Меним хитабым

Менден сизге бир хитап,
Къылавузын тюшюн тап:
Хайыр япмакъ истесенъ –
Озь халкъынъа билип яп.

* * *

Урдум дуймаз олмайыкъ.
Ар намусны сакълайыкъ.
Хакънынъ руху яшагъан
Тувгъан тильни джоймайыкъ.

* * *

Осип кельген несиллер,
Ана тильни бильсинлер.
Аналар сагъ экенде,
Къадирина етсинлер.

* * *

Ана тильни бильмеген
Эм сакъав, эм тильсиздир.
Тирилер арасында
Билинъ ки о, джансыздыр.

* * *

Ялан сёзлер айтмайыкъ,
Догъру ёлдан къайтмайыкъ.
Биз – курешчи яшлармыз.
Тизге алып ташлармыз.

* * *

Бизим джесюр эдждатлар
Юрткъа къалкъан олгъанлар.
Ялан дюнья дженнетин
Тек бу ерде къургъанлар.

* * *

Мерт аталар акъкъына
Ич бир заман кирильмез,
Оларнынъ шан-шерефи
Тарихлерден силинмез!

* * *

Агъыр иштен къайтмайыкъ,
Курешлерден таймайыкъ.
Юзю сиях ялтакълар
Озь пайыны алырлар...

* * *

Ана Юртта яшайсыз,
Элял къысмет ашайсыз.
Къырым – сизинъ Ананъыз
Оны ташлап къачманъыз!

* * *

Сагъгъа-солгъа кетерсинъ,
Начарларны корерсинъ.
Бай исенъ – япма хата –
Оксюзлерге ол ата!

* * *

Бизим силя билимдир,
Таянчымыз илимдир.
Семаларгъа учармыз.
Марс сырларын ачармыз.

* * *

Ёкъ этип тикенлерни
Осьтюрейик гуллерни.
Пысып турманъыз четте,
Бутюн кучь – арекетте!

* * *

Агъа-къардаш бирлешип,
Заферлерге иришип,
Аккъымызны алайыкъ,
Юрт байрамы япайыкъ.

* * *

Эльни-эльге беринъиз,
Халкъкъа хызмет этинъиз.
Гъафлет къалгъан олмасын,
Гуль янакълар солмасын.

Али Мухаммед

Гонъюльдеки дерт

Эй, халкъым, агълама дерттен – о илядждыр!
Дерт олмаса, рухумыз кучьленмез.
Атешке кирмеген демир файдасыз,
Минген хамыр отьмек олмаз фурунсыз.

Дерт, сыкъынты, бея – сени мерт этер,
Инсан япар, Алла ёл косьтерир.
Беяларгъа къаршы турмагъа биледжень,
Рахманнен агъыр ёлларда юреджень.

Аталарынъ нидже беяларны корьген,
Олар иманынен атеш сёндюрген.
Нидже мейва гизлене теректе,
Нидже бузлар иритильген юректе.

Биз, шанлы дедемиз торунлары,
Куреш ичюн кельдик фаний дюньягъа.
Ким дюньяда, даянмадан, кучьленген?
Беялардан кечмей, ким юксельген?

Дертсиз гонъюль джансыз беденге бенъзер,
Саипни нефиси алтында эзер.
Эй, йигитим, иште, санъа мейдан ве куреш,
Джан базары – дюнья толгъандыр каллеш.

Дерт дермансыз кельмез, Аллагъа сыгъын,
Яланджы дюньяда Дженнетни сагъын.
Башла гъайрет, шанлы несиль, ирфан ёлунда!
Иншалла, рахмет беклер бизни сонъунда.

Йигитни йигит япа гонъюлиндеки дерт,
Шукюр оны юсетир ки, булсын о рахмет.
Бир де гъайрет экледими азимнен ишке,
Кимсе оны турдырмаз, дерс олсун о бизге.

Амма шуны унутмасын эр бир инсан:
Энъ буюк залым-душман – нефистир, аман!

Джемал Къарахалиль

Силясыз дженк

Силясыз дженк яптыкъ, акъыллы халкъым,
Къан тѣкмейип, алдыкъ ватанымызны.
Бирлик олып курештик ят иллерде, халкъым,
Бирлик иле девам этейик курешимизни.

Нидже агъыр кунълер корьдик, сабырлы халкъым,
Тиленмедик, озь отьмегимизни ашадыкъ.
Ят иллерде къартлар эвине тюшмедик, халкъым.
Баш эгмедик, озь эмегимизнен яшадыкъ.

Пиченимни якъкъан да олды озь халкъым,
Къойымны ашагъан да олды озь халкъым,
Яптыгъыма коре япмыштыр бу халкъым,
Эписи бир вазгечмем сенден, эй, халкъым.

Яхшы кунюмде де озь халкъым керек,
Агъыр кунюмде де озь халкъым керек.
Къонушмакъ ичюн де озь халкъым керек,
Яшамакъ ичюн да озь халкъым керек.

Халкъыма севгим, урьметим кокке етер,
Акъылдан, бильгиден энъ юксек этер.
Эмекте, джесюрликте ёкъ халкъыма етер,
Къырым халкъында догъулгъан шукюр этер.

Вели Сейдаметов

Сен де корерсинъ байрам...

Ана-Ватаным гузельсинъ –
Къырымларнынъ темели,
Дюнья юзюнде дюльберсинъ,
Кимсеге бермем сени!

Катринанынъ асырында
Сени ишгъаль эттилер,
Къырым халкъынынъ омрюне
Аджджы бибер септилер.

О заманда шаин Гирай
Къолай-къолай алданды,
Сиясеттен чокъ анъламай,
Аякъ астында къалды.

Бу себептен азиз халкъым
Бу мушкюль алгъа къалды.
Кене бугунъ Ватан-Къырым
Янъыдан ишгъаль олды.

Акъмесджитте ороспугъа
Буюк эйкель къойдылар,
Бунен кене хор халкъыма
Бир шамар яндырдылар.

Хыдырлез-байрамгъа барып,
«Христос воскрес» дедилер.
Халкъымы шомполнен урып,
Озьлери къувандылар.

Не ичюн башынъа, халкъым,
Агъыр вазиет келир?
Кимселерден артта къалмай –
Эм акъыллы, эм дюльбер.

Даян халкъым, сен сабырлысынъ,
Сен де корерсинъ байрам,
Озь Ватаннынъ эвлядысынъ.
Башкъа сёзлер айтамам...

Халкъымнынъ байрагъы

Къырым байрагъы – халкънынъ юреги, ягъы.
Бутюн дюнья энди таный тюзюнъни эм тамгъанъны,
Сен Ватанны къорчалайсынъ, о да сени къорчалай,
Къартлар, яшлар ве торунлар – кимсе сени унутмай!

26 июнь айында сенинъ догъулгъан кунюнъ,
Хайырлы яшлар тилейик, узакъ омюринъ олсун.
Пек чокъ агъыр вазиетлер кечти сенинъ башынъдан,
Анджа кимсе айырамады халкъынъдан эм Ватандан.

Эр йыл сени Чатырдагъ пек къуванып къаршылай,
Дуаларны, шиирлерни халкъынъ санъа багъышлай.
Къырымнынъ байрагъысынъ, миллет котерер сени,
Чюнки сен онынъ гонълюсинъ, ишанчысынъ, къувети.

Къырымларнынъ байрагъы эр бир аиледе яшасын,
Азбарларда асылып, пек узакътан корюнсин.
Бутюн дюнья сени корьсин, къырымларнынъ байрагъы,
Сен халкъынынъ темелисинъ, яшайышы, юреги.

Ватан ичюн янарым

Ватанымда мен яшайым. Яшайыш орта эди.
Куньлерден бирисинде арбийлер сюрип кельди,
Кокте учакълар учырып, къуветини косътерди,
Оларнынъ давушындан Къырым топрагъы тепренди.

Асырлар девамында меним халкъым хор олды,
Ачлыкъ дженк эм сюрюнликке – эписине даянды.
Бугуньки вазиетимиз пек мушкюль алгъа къалды, –
Кене бизим топрагъымыз бизим эльден алынды.

Къайда меним укуметим, къайда меним Ватаным?
Кимден оны сорайым, кимге мен анълатайым.
Арамыздан бизим чыкъа Ватаныны саткъанлар,
Кимнинъ байрагъы астында олгъанын анъламайлар.

Не къадар яшларымыз Ватан ичюн джан берди,
Не къадары къаабатсыз апсханеге алынды.
Эки йыл девамында мана тапып олмайлар,
Чешит ялан уйдуруп, къырымларны къапайлар.

Языкъ олды эвлятларгъа, тул къалгъан аналаргъа,
Олар энди агъыр алда, эписи мухтадж ярдымгъа.
Чарелеримизге коре, джумлемиз къол тутайыкъ,
Ким паранен, ким урбанен ярдымда биз олайыкъ.

Бу сатырларны язгъанда, меним юрегим яна,
Анджа ниетимде ёкътыр Ватанымны сатмагъа.
Нидже белялар кельди къырымларнынъ башына,
Сербест олып яшайджакъмы озь Ана топрагъында?

Уян халкъым, пара сайма, о бизлерни къуртармаз,
Девир кечер, асыр кечер, торунлар сагъ ол айтмаз.
Шимди бойле вазиетте Ватанны къуртарынынъыз,
Арамызда саткъын олса, Къырым бизим оламаз!

Зелиха Эдем кызы

Джесюр меним миллетим

Сютке тюшкен бакъадай
Чапкъалана миллетим.
Умютини ич де джоймай,
Токъатмай арекетин.

Бакъа ёргъун чапкъаланып,
Къоркъмады, болдурмады.
Бар кучюни ишлетип,
Озь-озюни къуртарды.

Миллетим де болдурмаз,
Курешмеге усанмаз,
Эдждатлар башлагъан ишин
Яры ёлда къалдырмаз.

Келер заман, эминим,
Мытлакъ къурар девлетин,
Ватанына ляйыкъ олгъан
Джесюр меним миллетим.

Меним Къырымым

Меним тувгъан Къырымым,
Меним дюльбер Ватаным,
Берекетли топрагъым,
Дава кете сенинъ ичюн.

Сени болип оламайлар,
Эки агъа-къардашлар.
Экиси де христианлар,
Саиби ким? – сорамайлар.

Сен дюньянынъ бешигисинъ,
Ким истесе, о саллай.
Сен дюньянынъ буллюрисинъ,
Кимсе парлап оламай.

Бири шляпа чыкъара,
Бизге ихтибар иле.
Бири чызманен баса
Миллетим кокрегине.

Эки агъа-къардашны
Муаббетликке ким чекер?
Ёкъса къырым халкъынынъ
Бу сефер, сёзю кечер?

Эр байракънынъ озъ ери бар

Кене къара булут сарды
Ана-Ватан Юртумны.
Сес-солукъ ёкъ, тутулды нефес,
Сюкюнетте къалды миллет.

Душман «чулу» асылгъан
Укюмет бинасында.
«Байракъ» сёзю ич келишмей,
Бу учь ренкли парчагъа.

Шашмалады эки «агъа»,
Бири ура, бири ала.
Къайсы душман, къайсы дост –
Джемаат тааджипте къала.

Экинъиз де токътанъыз,
Бир-биринъизге бакъынъыз.
Эки догъмуш къардашсынъыз.
Бир динде оласынъыз.

Мында гъалип кимсе чыкъмаз,
Бу эджнебийнинъ топрагъы.
Биринъизге ляйыкъ олмаз, –
Къырымнынъ бар озь саиби!

Къальпте атеш сёнмесин

Бу ернинъ тамыр халкъымыз,
Ишгъаль олды Ватанымыз,
Ятлар мында кейф сюре,
Теляш боран уфюре.

Сыкъынты, зорлукъ чекемиз,
Сокъакъта сусып кеземиз.
Тынчлыкъ ёкъ къальбимизде,
Чокъча оламыз эвде.

Къамачавны ляйыкъ корип,
Зорлукъкъа азыр халкъым.
Эвимизде ярыкъ сёнсин
Къальпте атеш сёнмесин.

Бирлик олып биз яшайыкъ,
Кимселерден къоркъмайыкъ.
Бу бизим Ватанымыз,
Топрагы – меянымыз.

* * *

Миллетимнен берабер
Эшитсем мен бир хабер,
Хатырым хош, – бу етер,
Башкъа бир шей этмез кедер.

Мен Къырымнынъ эвляды

Мен бу ернинъ эвляды,
Къырым меним Ватаным.
Юртумны мен пек севем,
Оны ич де терк этмем.

Ватанымда яшайджам,
Аллагъа ялвараджам.
Онынъ саиби олып
Душмандан къорчалайджам.

Асие Абибулла кызы Аблякимова

Вазгечмез

Миллий газет, журнал, китап –
Нешир олмаса,
Не олур халкынынъ алы
Бойле яшаса?!

Ёкъ, бойле яшайышны
Халкыым истемез.
Тиль, дин, урф-адетинден
Халкыым вазгечмез.

Яшлар-къартлар арасында
Истидатлы юртдашларым бар.
Дин, эдебият ве санатта
Ишлерин япар.

Заметини аямай
Арекет этер.
Халкына озь ишини
Такъдим этер.

Янгъырасын Юртумызда
Динимиз ве тилимиз.

Янъгырасын Юртумызда
Оюн ве йырларымыз.

Севип-сайып Къырымны
Керегидайын,
Динни, тильни, Ватанны
Урьмет этейик даим.

Халкъкъа омюр беринъиз

Бешер, онар балалар
Олсун сизде юртдашлар.
Эвлят толсун эвинъиз,
Къувансын юрегинъиз.

Арта берсин торунлар,
Чокълашсын ватандашлар.
Къурулсын девлетимиз,
Яшасын миллетимиз.

Чокъ балалы олмагъа
Арз этсин эр къоранта.
Заман агъыр деменъиз,
Халкъкъа омюр беринъиз.

Къырым ада

Ешиль Къырым бизим ада
Ер юзюнде рухлатар.
Берекетли шу топракъта
Чокъ ниметлер яратар.

Къараман халкъымызны
Мевлямыз къорчаласын.
Юрткъа садыкъ инсанлармыз
Эксильмесин, чокълашсын.

Буюк арзум

Мен истейим Ватанымда
Аманлык олсын.
Халкым ичюн Юртумызда
Девлет кзурулсын.

Арекетни токтатмайык,
Талап этейик.
Ватан ичюн кюркмайык,
Биз курешейик.

Эминим, шу куню де
Алла корьсетир,
Онынъ ярдымы иле
Девлет тикленир.

Ватанымдан кетмем

Кзырымнынъ шеэр, койлери
Бир-биринден дюльбердир,
Ах бу азиз Ватанымда
Яшамак пек гузельдир.

Аджайип юртумызны
Кимселерге мен бермем.
Кзуру отьмек ашасам да,
Ватанымдан мен кетмем.

Алевли юрегим сезсин
Эр кунь Ватанымны,
Алла берген юртумыздан
Айырмасын халкымны.

Хатидже Сейтумер кызы

Ферьядымыз

Кырым ёлларына
Чыкты кыадынлар:
Битайлар, кыызлар,
Уфакъ балалар.

Айта кыадынлар:
– Эшитинъ бизни
Чокъ шиар яздыкъ биз,
Корь дюнья бизни.

Биз сербест девлетте,
Истеймиз яшамакъ.
Озь миллетимизни
Истеймиз сакъламакъ.

Къойманъ дженкке ёл,
Тапынъ чаресин.
Дюнья, чабик ол!
Вакъыт кечмесин.

Юртта бол нефес алмакъ

Мельем киби тесир эте
Умют берген айдын сёзлер.
Агъыр куньде о кучь бере,
Къоркъув юректен кете.

Шимди бизге бирлик керек
Эм де бол нефес алмакъ.
Бойле сагълам олур юрек
Юртта сербест яшамакъ.

Бойле сёзлер эшитсем мен
Юрек ишанчкъа тола.
Къараман бу инсанларнен
Келеджек парлакъ ола.

Оларгъа ким инанаджакъ

Арамызда олар барлар –
Саткъын олгъан инсанлар.
Озь халкъына аякъ чалар,
Оларнынъ юреги тар.

Иш башында олмакъ ичюн
Сата о озь халкъыны.
Явур козюне кирмекчюн
Талап этмей акъкъыны.

Халкъымызнынъ мирасыны
Явурларгъа багъышлай.
Ялап онынъ этегини,
Оларны о алгъышлай.

Тюшюнмейми, бир кунь ола,
Явур мындан кетеджек.
Халкъым ичюн кунеш догъар,
Адалет тикленеджек.

Халкъын саткъан бу инсанлар
Кимге башын эгеджек?
Оларгъа ким инанаджакъ,
Кимге ялан сёйледжек?

Вакъыт кете...

Коюмизде чокълаша
Тюрлю-тюрлю инсанлар.
Ёкъ этмеге тырыша
Миллетимни душманлар.

Бу «мусафир»леримиз
Ягъмур киби ягъдылар.
Мукъаддес топрагъымыз
Явурларнен толдылар.

Тамыр халкънен, Ватаннен,
Оларнынъ ишлери ёкъ.
Халкъкъа зарар кетирмекнен
Тюшюнген фитнеси чокъ.

Вакъыт кете, чокълаша
Ватанымызда ятлар.
Сабыр халкъкъа яраша,
Бир кунь ола, о патлар.

Айдын куньлер келеджек

Бакъынъ, эгер истесе,
Алла тез чаре коре.
Зулумлыкъ сынъыры кечсе,
Адалетке ёл бере.

Эр шейнинъ сынъыры бар.
Сабырнынъ да сонъу бар.
Зулумнынъ юреги тар,
Бир кунъ олур о тар-мар.

Къаранлыкътан сонъ, даим
Айдын куньлер келеджек.
Адалет, бу пек муим,
Гъайрыдан тикленеджек.

Къайгъыргъан ёкъ
Докъсанынджи сенелери
Кечирильген эди газ.
Сабла койнинъ сакинлери
«Файдаланыр», деп бираз.

Койнинъ мектеби янындан
Онынъ трубасы кече,
Амма окъув юрту ондан
Файдаланмай омюр эте.

Йигирми йылдан чокъ олды,
Мектеп газсыз олгъаны,
Къайгъыргъан ёкъ, ачув толды
Ана ве бабаларнынъ.

Къыш олса талелелер
Сувукътан хорланалар.
Мемур иште олгъанлар
Бунъа эп козь юмалар.

Халкътан о афу сорар

Акимиятте чалышып,
«Къаргъа»нен о дост ола.
Озь халкъына чатышып,
Къаргъышына богъула.

Халкъымызгъа бу инсан
Эр вакъыт къаршы тура,
Айтып ифтира, ялан,
Юзюни о къаттыра.

Вакъытлар пек тез кечер,
Козьяш оны да тутар.
Аджджы эджель огюнде
Халкътан о афу сорар.

Ады юректе эбедий къалыр

Веджие апте Кашкагъа багъышлана

Джесюр курешчи
Халкъ козюн ачты.
Ватанымдыр – деп,
Севгисин сачты.

Ильк сыраларда
Эр даим олды.
Бирлик акъкъында
Эр даим айтты.

Девлетимизде
Сербест олайыкъ.
Халкъымнен бирге
Биз къорчалайыкъ.

Олгъан уджюмге
Даянамады.
Омюрни халкъкъа
О багъышлады.

Дженазесине
Халкъын топлады.
Васиетинен
Мирас къалдырды.

Онынъ аяты
Эп орьнек олур.
Ады эбедий
Юректе къалыр.

Ирадени джоймайкъ

Арзу этем сербест олып
Ватанда яшамагъа.
Амма юрек тола ташып,
Истейим агъламагъа.

Хорлансакъ да, биз халкъ олып,
Ирадени джоймадыкъ.
Маниалы ёллар кечип,
Юртумызда топландыкъ.

Мы учимся у них любить свой Крым

Любовь к родителям не умирает...
Даже если они давно на небесах.
Мне многое о них напоминает
Везде: и в радости, и в горе, и в мечтах.

Люди в преклонном возрасте – история.
Общаясь с ними, вспоминаю свою мать,
И всей душой в их проникая горе я,
Считаю преступлением это забывать.

Общаясь с теми, кто простотой сияет,
И в доброте своей он чист как родничок –
Отец мой был таким, родные знают,
Он позитивной был энергии поток.

Где б не была я, пожилые люди
Волнуют сердце. Хочу поговорить,
Приблизится к судьбе их и, по-сути,
За то, что они есть – благодарить.

Признательна и предкам, и родителям,
Что были преданными краю своему.
И свой народ считаю победителем.
Любви и счастья всем в родном Крыму.

Веис Мурат огълу Юсупов

Алма тюшмез узакъкъа озь тамырындан

Алма баарьде чечек ачар, бем-безд олур,
Чечеклернинъ ортасында негизлер толур.
Кунеш нуру кыздыра, ава денъише,
Ель сызгырып кельген сонъ, перделер тюше.

Негизлерни сакълап о, япракъ чыкъара,
Тамырым къурумасын деп, салкъынлыкъ япа.
Топрагындан сув чекер тамырлары,
Нимет беклей тамырындан негизлери.

Кузге барып негизлери алма ола,
Пытакълары эгилип, юкнен тола.
Алма пишип, ерге тюше, тамырына якъын.
Пытакълары тик тура бунъа къуванып.

Эвлятларгъа насиат, бельки де анълар,
Ёкъмы оларда акъыл, алма къадар.
Бабанъызны, ананъызны янъгъыз этменъ,
Ватаныны быракъып, узакъкъ кетменъ.

Эвельден къалгъан сёзлер аталардан,
Алма тюшмез узакъкъа, озь тамырындан.
Эвлятларым бунъы билип, айдалансын.
Ич олмадым, алмадан орьнек алсын

Гульсум Халил

Ватан огърунда

Эллерим тирсеккедже былашты, беденим ярадан къан-реван,
Патлаткъаным арбий къысымны, дагъылды о дарма-дагъын,
Парлакъ келеджек хаял эттинъ, амма къатиль олды баланъ,
Олар инсан дегиль ки, ана, олар, садедже, душман...

Ватан ичюн къан тектюм, эсирликке алдылар, ана,
Лякин сен раатсызланма – кесип тиктилер тенимни янъыдан.
Ким олгъанынъны айт деп, чекильмедилер башымдан,
Къан къустым да сатмадым, сатылмадым Алладан...

Шу мейданда бир бильсенъ, нелер кечип-кете башымдан,
Къардашларымны парча-кесек топлап, мезарлар къазам!
Ольдюргенлеримнинъ якъынлары къаргъадылар, анам,
Мен исе, садедже, догъру бильгеним шейлерни япам...

Агълама, анам, бир кунъ мытлакъ эвге къайтаджам!
Барсын, ольдюрсинлер, кефеним биле олмасын...
Екъса неге берильди ки манъа шу джан,
Эгер Ватан огърунда оны феда эталмайджам?

* * *

Не къадар озюмни алдатсам да, багъырып,
кычырып, чагырсам,
Джаным умырында олмаса да, Ватан ёлунда
савурылып, къаврулсам,
Мийимнинъ сагълам бир кошеси эп айтаджакъ:
Сен не къадар чырпысанъ да, халкъынъ санъа
лякъайд къаладжакъ.

Сейдамет Мустафа

«26 февраля...»

Увы, теперь на третий год
Перевалило заточенье.
Свободной воли изъявление
Бесстыдно брошено в расход...

Нельзя же так дела вершить –
«Средневековыми судами,
Тридцать седьмого рукавами,
Век двадцать первый ворошить».

Имейте совесть! Стыд и срам –
Абсурдность дел не дело чести.
Ведь не получится лет двести
Отмыть весь этот балаган.

Мы всё увидели с лихвой:
И славный Крым, и свежий ветер,
«Реабилитации конвейер»...
То, как людей ведёт конвой.

Как упекают здравый люд
По непонятым экспертизам,
По власть имущего капризам,
Теперь их дети слезы льют.

Повсюду здравый смысл кричит,
Что наши братья лишь за правду,
За верность Родине, народу
Сидят в тюрьме, а время мчит...

Очнитесь, двадцать первый век!
Он должен светлым быть и добрым.
Иначе, тем путем неровным,
Во всём погибнет человек!

Увы, приходится мечтать,
Что здравый смысл восторжествует,
Свободы час для всех наступит,
Детей своих увидит мать!

Ахтем, Али и Мустафа,
И все, кто ни за что страдает:
Мы с вами, верим, час настанет –
И правда будет вновь права!

Эмине Халил

Мельэм, таджым ве нурумсынъ, эй, Ана-Ватан!

«Къырым!», – дегенимде, юрегим ачылыр.
Ягъмур олып, булуттан гуллер сачылыр.
Дагъ, чёллер, денъизден тебессюм яйынлыр...
Къальбимнинъ мельэмисинъ, эй, Ана-Ватан!

Адынъны айтып, йырлай багъларда къушлар,
Сюмбуллар дагъларында такъар сыргъалар,
Денъизнинъ тылсымы рухумны сыйлар...
Гонълюмнинъ таджысынъ, эй, Ана-Ватан!

Саиллер, сокъакъларда дженнет авасы,
Багъча-багълар халкъынъчюн дертлер девасы,
Будыр асыл инсаннынъ омюр сефасы...
Козюмнинъ нурусынъ, эй, Ана-Ватан!

Авуч-авуч, къана-къана сувунъны юттым,
Мерхаметинъ манъа къанат – коклерде учтым,
Топрагъынъны опымек ичюн санъа мен къайттым...
Дуамнынъ баш суреси, эй, Ана-Ватан!

Айше Пашала

Агъыр заманлар

Кельди агъыр заманлар,
Къутурды падишалар.
Къашкъырларгъа ошадылар...
Къырымларны къыйнайлар.

Ватанымыз топрагъында,
Яшамагъа къоймайлар.
Бизлерге сувукъ бакъалар,
Саткъын сёзни айталар.

Миллетни душман саялар,
Террорист, деп саплайлар.
Себепсиз къабаатлайлар,
Апсханеге къапайлар,

Ёкъ олып кете къызлар,
Гъайып ола акъайлар.
Оксюз къала балалар,
Агълай ана-бабалар.

Къырымларны ёкъ этмеге
Курешсе де явурлар,
Кучлю далапяр къырымлар,
Тиз чёкмезлер, яшарлар.

Сувгъа быракъсанъ, чыкъар,
Ташнен урсанъ, йыкъылмаз.
Къырымларнынъ джеллятлары
Чаресини талалмаз,

Ватан ичюн, миллет ичюн
Курешкен халкъым яшар,
Ватанына саип олмакъчюн
Чокъ макъсатларгъа барар.

Нусрет Аблямитов

Аналарны унутманъыз!

Унутманъыз аналарны,
Ананы унутманъыз.
Ич бир вакъыт, лафнен-сёзнен
Джаныны агъытманъыз.

Аналар омюрлер бою
Къара куньлер корьмесин.
Хасталыкълар, гъам-къасевет
Юрегини больмесин.

Яш олгъанда, эм къартлыкъта,
Ананынъ юзю кульсин.
Эвлядындан гъурурлансын,
Алла сагълыгъын берсин.

Ынджытманъыз аналарны
Козьяшлары таммасын,
Эвляткъа къасевет чекип,
Юреклери янмасын.

Унутманъыз аналарны,
Къартлыгъы хор олмасын,
Балаларны осьтюрген сонъ
Ят эллерде солмасын.

Ананынъ бет-сыфатыны
Козъ огюнден сильменъиз.
Сонъ нефесте чагъыргъанда,
Кечке къалып, кельменъиз.

Хаятында гъам чекмесин,
Куню къуванчнен толсун.
Бу дюньяны терк эткен сонъ,
Джанына рахмет олсун.

Бугунъ сизге риджа этем –
Ананы унутманъаз!
Бугунъ сизге риджа этем –
Аналарны унутманъыз!

Мундеридже

Эдебиятымызнынъ Итираз девири (*Бекир Мамут*)3

I КЪЫСЫМ

ШУКРИ АППАЗ	6
Миллет, Ватан ве Къырым шиарынъ олса.....	6
Таптаманъыз... ..	7
Акъкъынъдан вазгечме	8
О, Яшлыкъкъа ашыкъа	9
ТАИР ХАЛИЛ	10
Эки Рефат	10
Къачмам!.....	12
Ялан	13
Огют.....	15
Къоркъу	15
Мевлям, манъа сабыр бер	16
Къайда къалды меним бахтым?.. ..	17

Турналар	18
Моя родословная	20
Юрегим парча-кесек.....	21
Налеи миллет	22
Барак.....	23
РУСТЕМ ДЖЕЛИЛ	25
Хайырлав ерине.....	25
Эм йырлай, эм куреше	26
Нечюн, нечюн?	27
Секизликлер	27
Антитезислер-3.....	29
Беля янып агъласын	30
Дёртлюклер	31
Ич бир шей силинмеди... ..	33
Ятлар да анъладылар	34
Джесюрлерден къркъарлар	35
Бир укомдарнынъ олюмине	36
Ятлар да анъладылар	36
Файданъ тиймесе эгер.....	37
Лякъайд олып бакъмасын	39
Секизликлер	40
Силялар сарсытыла.....	42
Эп токътамай джинает.....	43
Магърур къаядай турар	44
Махкемелер къарарына.....	44
Айдутлыкъ.....	45
Чанъ къакъа.....	45
ШЕРЪЯН АЛИ	47
Мукъаддес меян	47
ИСА АБДУРАМАН	49
Саткъынлыкъ.....	49

Енъильмезсинъ!	51
Айрылма!	52
РЕФАТ ЧАЙЛАКЪ	54
Авромейдан	54
Шашма, халкъым	55
Тырыш халкъым, ашыкъ халкъым	56
Миллий девлет олмагъандже	57
Ватанымны терк этмем!	58
Девлетимиз олмай, тилимиз насыл девлет тили оладжакъ?	58
Къырым сёзю... ..	59
Истегимиз не бизим?	60
Бойсунмайыкъ	60
Къырым	61
Оламайым	62
Вакъыт кельди	63
Миллий куреш	64
Бойсунма	65
Ана тили – миллет тили	65
Башымызны эгмедик	66
Не вакъыт?	66
Къоркъкъан олсакъ... ..	67
Дженнетим меним	68
ПЕВАТ ЗЕТИ	70
Авромейдан	70
Буйрукълар муджиби	71
Баш эгерим	72
Къанлы афта	73
Теслим олмаймыз	73
Къапкъан-тузакъ къурдылар	74
Тикленир тахтымыз	75
Эй, акъсызлыкъ... ..	75
Ватан	76

Къара ер ютты	77
Матем-яс – ферьяд	77
Юрегимде от яна	78

II КЪЫСЫМ

СЕЙРАН ИБРАИМ	80
----------------------------	----

Халкъ сени багъышламаз!	80
Боранлар бир кунъ тынар... ..	82
Джесюр миллетим Юрттан вазгечмез!	83
Ана – энъ азиз инсан!	84
Тефиде анама ве джумле къырым аналарына	84
Халкъым сербест яшайджакъ!	85
Ватанымдан вазгечмем!	86
Ер юзюнде адалет эрте-кеч енъер!	88
Омюр берген сельсебиль	89
Мында халкъымнынъ руху	90
Къырымдан айырылмаз бизим адымыз!	92
Девлетимизни къуарыкъ!	92
Халкъымызнынъ джесюр къараманлары	93

РУСТЕМ ЭМИН	95
--------------------------	----

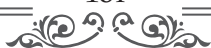
АТР яшар!	95
Беги от тех, в ком сердце глухо... ..	96
Разговор с сыном сапожника	97
Халкъымызнынъ юзю кульсин	98

БЕКІР МАМУТ	99
--------------------------	----

Эй, Къырым эвляды, Ватан терк этильмез!	99
18-майыстан сонъра... ..	104
Келеджегинъ бар, миллетим!	106

АЛИЕ КЕНЖЕ-АЛИ	108
-----------------------------	-----

Элегия	108
--------------	-----

Къайда кетсенъ – диварлар	108
Ерге ятып.....	109
Уставшие камни Родины.....	109
Колыбель	109
Сагъындым	110
Неден тына юрек.....	110
АБИЛЬКЕРИМ ВЕЛИЛЯ	111
Болюштем	111
Тырнаучкъа басмайыкъ	112
Къырымда къырымлар яшайджакъ	113
Къырым киби дженнет ёкъ!	114
Языкъ олсун.....	115
Пайынъызны алырсыз	116
Копек киби урелер	117
Бойсунмамыз!.....	118
Ясакъларына къаршы.....	120
Миллет ёлу	121
Ватан недир?	122
Илле бир кунъ тикленир	122
Мында девлет къураджакъ!.....	124
Яткъа эгильмез башым!.....	128
Чужого – не берите	129
Мы – не террористы!.....	129
СЕРВЕР БЕКИР.....	130
Кок байракъ ельпиресин!.....	130
Мустакъллик огърунда.....	131
Къырымны яшатайыкъ!.....	132
Халкънынъ такъдири – меним такъдирим	134
ГУЛЬЗАР ДЕРМЕНДЖИ.....	136
Аждерхалар	136
Юрек авлеке	137

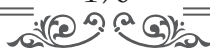
Эй, инсан, турма гъафлетте!	138
Секизликлер	139
ЛИНЯРЕ ДЕРМЕНДЖИ	140
Ялан кечмез	140
О, аладжакъ акъкъын!	141
Адалет енъер	141
Хош хабер	142
Енъильмемиз!	143

III КЪЫСЫМ

ЭБАЗЕР УСКУТЛЮ	146
Нечюн сустынъ?	146
Эй, къырымлы	147
МАММЕТ БЕШИКЧИ	149
Адалет ёкъ	149
Джан даянырмы, аджеба?	150
КЪАДЫР ВЕЛИ	151
Меним хитабым	151
АЛИ МУХАММЕД	154
Гонъюльдеки дерт	154
ДЖЕМАЛ КЪАРАХАЛИЛЬ	156
Сиясыз дженк	156
ВЕЛИ СЕЙДАМЕТОВ	157
Сен де корерсинъ байрам... ..	157
Халкъымнынъ байрагъы	158
Ватан ичюн янарым	159

ЗЕЛИХА ЭДЕМ КЪЫЗЫ	160
Джесюр меним миллетим	160
Меним Къырымым	161
Эр байракънынъ озъ ери бар	161
Къальпте атеш сѣнмесин.....	162
Мен Къырымнынъ эвляды.....	163
АСИЕ АБИБУЛЛА КЪЫЗЫ АБЛЯКИМОВА	164
Вазгечмез.....	164
Халкъкъа омюр беринъиз.....	165
Къырым ада.....	165
Буюк арзум.....	166
Ватанымдан кетмем.....	166
ХАТИДЖЕ СЕЙТУМЕР КЪЫЗЫ	167
Ферьядымыз	167
Юртта бол нефес алмакъ	168
Оларгъа ким инанаджакъ	168
Вакъыт кете.....	169
Айдын кунълер келеджек.....	170
Халкътан о афу сорар	171
Ады юректе эбедий къалыр	171
Ирадени джоймайыкъ	172
Мы учимся у них любить свой Крым	172
ВЕИС МУРАТ ОГЪЛУ ЮСУПОВ	174
Алма тюшмез узакъкъа озъ тамырындан.....	174
ГУЛЬСУМ ХАЛИЛ	175
Ватан огърунда.....	175
СЕЙДАМЕТ МУСТАФА	177
«26 февраля...»	177

ЭМИНЕ ХАЛИЛ	179
Мельэм, таджым ве нурумсынъ, эй, Ана-Ватан!.....	179
АЙШЕ ПАШАЛА	180
Агъыр заманлар	180
НУСРЕТ АБЛЯМИТОВ	182
Аналарны унутманъыз!.....	182

Эдебий-бедийи нешир

КЪЫРЫМ – МИЛЛЕТ! ВАТАН – ДЕВЛЕТ!

Шиирлер джыйынтыгъы

Корректор **Эльмира Бекирова**

Басмагъа 26.07.2018 с. рухсет этильди. Бичими 60х84^{1/16}.

«Arial» гарнитурасы. Шартлы б. т. 11,16.

Колеми 12,0 б. т. Джеми 350 нусха. Сымарыш № 31/07.

«ИП Подгорнов» матбаа меркезинде басылгъан

295006, Къырым Джумхуриети,
Симферополь ш., Ленин дж., 5/7.